

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده مهندسی - گروه مهندسی کامپیوتر

جزوه آموزشی NS

(Network Simulator)

تهیه و تنظیم :

دکتر محمد حسین یغمائی مقدم

مهندس حسین کاری

فصل ۱

معرفی اجمالی NS:

شبیه‌ساز NS، یک نرم‌افزار جامع شبیه‌سازی شبکه‌های مخابراتی و رایانه‌ای با قابلیت پشتیبانی از پروتکل‌های مختلف شبکه می‌باشد. شبیه‌ساز فوق‌شاخه‌ای از پروژه REAL Network Simulator می‌باشد، که از سال ۱۹۸۹ آغاز شد و در طی چند سال اخیر تکمیل و توسعه یافته است. NS بر اساس تکنیک شبیه‌سازی رخدادگرا^۱ طراحی شده است. شبیه‌ساز NS تعداد زیادی از برنامه‌های کاربردی، پروتکل‌ها، انواع شبکه، اجزای شبکه و مدل‌های شبکه که آنها را اشیا شبیه‌سازی شده می‌نامیم، پوشش می‌دهد. این متن دو هدف را دنبال می‌کند: یادگیری استفاده از شبیه‌ساز NS و دیگری آشنایی و درک کارکرد برخی از اشیا شبیه‌سازی شده با استفاده از شبیه‌سازی‌های NS. این جزوه نه تنها برخی از اصول و توصیفات شبیه‌ساز NS را فراهم می‌نماید بلکه از اشیا شبیه‌سازی شده نیز برخی از موارد را توضیح می‌دهد.

این جزوه برای کمک به دانشجویان، مهندسين و محققين که پيش زمينه‌ای عميق از برنامه نویسی ندارند و نیز به آنان که می‌خواهند از طریق مثال‌های ساده چگونگی بررسی برخی از اشیا شبیه‌سازی شده را متوجه شوند نگارش یافته است. بدین منظور تعداد زیادی از اسکریپت‌های به زبان tcl که می‌توانند توسط خوانندگان جهت شروع فوری برنامه‌نویسی استفاده شوند، فراهم شده است. البته برای خوانندگانی که علاقه‌مند هستند مثال‌های بیشتری می‌باشند در نظر داشته باشند که تعداد زیادی از این مثال‌ها هم اکنون در بسته‌های شبیه‌ساز NS موجود می‌باشد. سایر خودآموزهای الکترونیکی که مثال‌هایی در خود دارند: خودآموز Marc Greis و دیگری خودآموز Mark Claypool و Jae Chung می‌باشند.

---

^۱ Event driven

برای یک مطالعه عمیق‌تر از شبیه‌ساز NS باید به کتاب راهنمای NS که بصورت به‌روز شده در

www.isi.edu/nsnam/ns/ نگهداری می‌شود، مراجعه نمود.

ما در این کتاب بسیاری سناریوی ساده اما کاربردی را برای شبیه‌سازی ارائه می‌نماییم. شبیه‌سازی‌هایی که ممکن است در ابعاد زیادی با هم متفاوت باشند: برنامه کاربردی، ساختار شبکه، پارامترهایی اشیاء شبکه (لینکها ونودها) و پروتکل مورد استفاده و غیره. در ابتدای کار ما به دنبال جامعیت مثال‌ها نبوده و خود را درگیر جزئیات نمی‌کنیم در عوض آنچه را که ارائه می‌نماییم در قالب یک مثال عمومی در نظر می‌گیریم. اگر توصیف جزئیات را در مواردی از NS نیاز باشد می‌توانید آن را از راهنمای NS بخواهید. که می‌توانید به آدرس www.isi.edu/nsnam/ns/ns-documentation.html برای دسترسی به آن مراجعه نمایید. به عنوان یک راه جایگزین و ساده جهت اطلاع از سایر امکانات برای انتخاب اجزای شبکه، پروتکل‌های شبکه یا پارامترهای آنان و پارامترهای برنامه‌های کاربردی و سایر موارد می‌توانید مستقیماً به فایل‌های کتابخانه‌ای^۱ که آنان را تعریف می‌نماید، بیندازید (در آدرس `.../ns2.x/tcl/lib`) به عنوان مثال تعریف نودهای موبایل را ممکن است در فایل `ns-mobilenode.tcl` پیدا کنید و یا توصیفات ترتیب صف‌بندی و پارامترها در فایل `ns-queue.tcl` می‌باشد. مقادیر پیش فرض پارامترها را می‌توانید در فایل `ns-default.tcl` بیابید به خاطر داشته باشید دانستن آنکه کدام شی پیش‌فرض مربوطه به کدام فرمان می‌باشد لازم است فایل `ns-queue.tcl` را چک‌نمایید. که البته در یک مثال در بخش ۲،۲ ان شا... ملاحظه خواهید نمود.

۱-۱: دور نما و پس زمینه شبیه ساز NS:

شبیه ساز NS مبتنی بر ۲ زبان است: یک زبان شی‌گرا که همان C++ می‌باشد یک مفسر OTCL که توسعه شی‌گرای TCL می‌باشد که دومی جهت اجرای اسکریپت دستورات کاربر استفاده می‌شود. NS دارای یک کتابخانه غنی از اشیاء و شبکه و پروتکل‌ها می‌باشد. ۲ کلاس ارث‌بری و سلسله مراتبی در

---

^۱ - Library

NS وجود دارد: سلسله مراتب کدهای کامپایل شده C++ و دیگری سلسله مراتب کدهای مفسری OTCL که یک تناظر یک‌به‌یک میان آن ۲ موجود می‌باشد. سلسله مراتب کامپایل شده به ما توانایی برخورداری از بازدهی و کارایی را در شبیه‌سازی داده و نیز امکان اجرای سریع‌تر شبیه‌سازی را فراهم می‌نماید. این وجه مخصوصاً از نظر تعاریف با جزئیات زیاد و عملکرد پروتکل‌ها مفید است. این ویژگی باعث کاهش زبان پردازش رخدادها و بسته‌ها می‌شود.

اما در اسکریپت OTCL ایجاد شده توسط کاربر می‌توان ساختار شبکه، پروتکل خاص مورد کاربرد را نیز می‌توان تعریف نمود. در مورد برنامه مورد کاربردی مورد استفاده نیز که روی آن پروتکل خاص به ارسال ترافیک می‌پردازد، نوع آن در اسکریپت کاربر مشخص می‌شود که به همراه نام فایل آن مشخص می‌گردد.

در طراحی شبیه ساز فوق، از زبان برنامه نویسی C++ استفاده گردیده است و همچنین از زبان ¹otcl نیز به عنوان واسط و مترجم فرامین استفاده می‌شود.

در شبیه ساز NS، از دو زبان C++ و otcl همزمان با هم استفاده می‌شود. به علت سرعت بالای C++ از آن برای پیاده سازی پروتکل‌ها و پردازش بسته‌های اطلاعاتی ورودی استفاده می‌شود. اما برای شبیه‌سازی ساختار و توپولوژی شبکه از زبان otcl استفاده می‌گردد.

OTCL از طریق یک پیوند^۲ می‌تواند از اشیا کامپایل شده C++ استفاده نماید که این کار از طریق tclcl انجام می‌پذیرد که یک مفسر TCL/C++ است و یک تطابقی میان اشیا OTCL و C++ را فراهم می‌نماید. NS یک شبیه‌ساز رویداد و رخدادها از نوع دقیق می‌باشد و پیش‌برد و جلو رفتن زمان بستگی به زمانبندی رویدادها که توسط زمانبند نگهداری می‌شود اتفاق می‌افتد. در سلسله مراتب C++ یک رویداد یک شی با شناسه یکتا می‌باشد که یک زمان تنظیم شده و یک اشاره‌گر به یک شی

---

¹ Object Tool Command Language

² - linkage

که با رویداد سروکار دارد را نیز همراه خواهد داشت. زمانبند یک ساختار داد مرتب را (که اغلب از لیست پیوسته استفاده می کند)

با رویدادهایی که باید اجرا شود را نگهداری می نماید و آن ها را یک به یک اجرا نموده و آن رویداد را در آن زمان فراخوانی می نماید.

محیط مورد نیاز و نحوه نصب NS:

شبیه ساز NS بر روی سیستم های عامل مختلف یونیکس مانند Free BSD UNIX, Linux, Sunos, Solaris قابل نصب می باشد. البته می توان از سیستم عامل ویندوز نیز استفاده نمود، ولی NS ذاتاً برای محیط های یونیکس طراحی شده است.

برای نصب NS کافی است که بعد از باز کردن فایل فشرده شده NS، در بالاترین شاخه دستور `/install` اجرا گردد. این دستور باعث نصب NS بر روی سیستم (در محیط یونیکس) می گردد. جهت آن که شبیه ساز NS به طور صحیح اجرا گردد، باید از Tcl نسخه 7.5 یا بالاتر استفاده شود. همچنین چنانچه از gcc به عنوان کامپایلر C++ استفاده می شود، باید از نسخه 2.7.2 یا بالاتر از آن استفاده نمود.

بعد از نصب NS، برای اطمینان از صحت عملیات نصب و تست کردن سیستم، می توان در بالاترین شاخه دستور `/validate` را اجرا نمود. این دستور یک سری تست های استاندارد از قبل تهیه شده برای NS را اجرا می کند و گزارشی از خروجی هر تست بر روی صفحه نمایشگر اعلام می شود.

۱-۲: برنامه نویسی TCL و OTCL:

TCL توسط میلیون ها نفر در جهان مورد استفاده قرار می گیرد. TCL یک زبان با گرامر ساده می باشد و اجازه ائتلاف و مجتمع شدن بسیار ساده و راحت را با سایر زبان ها می دهد. این زبان توسط Jhon Ousterhout بوجود آمد، از خصوصیات این زبان عبارتست از:

- اجازه توسعه سریع را می‌دهد
- یک واسطه گرافیکی را می‌تواند ایجاد نماید
- با بسیاری از Platform ها سازگار است
- جهت مجتمع شدن بسیار از خود انعطاف نشان می‌دهد
- جهت استفاده بسیار راحت است
- یک نسخه free است

در اینجا برخی از اصول برنامه نویسی tcl و otcl را اشاره می‌نماییم:

انتساب یک مقدار به یک متغیر از طریق دستور "Set" انجام می‌پذیرد؛ برای مثال "Set b 0" مقدار 0 را به متغیر منتسب می‌کند و این معادل "b=0" در زبان C می‌باشد. وقتی می‌خواهیم از مقدار منتسب شده به متغیر استفاده نماییم باید از علامت "\$" قبل از متغیر استفاده نماییم. برای مثال اگر قصد داریم مقداری را که در متغیر a وجود دارد را به متغیر x نسبت دهیم باید بنویسیم:

"Set x \$a"

عملیات ریاضی از طریق دستور expression انجام می‌شود به عنوان مثال اگر ما بخواهیم به متغیر X مجموع ۲ متغیر a و b را منتسب نماییم، ما باید بنویسیم:

"Set X [expr \$a+\$b]"

در Tcl متغیرها نوع‌بندی نشده‌اند بنابراین یک متغیر می‌تواند از نوع رشته^۱ یا مقدار صحیح^۲ بسته به مقداری که شما بدان منتسب می‌نمایید، باشد برای مثال فرض کنید شما می‌خواهید حاصل تقسیم 1/60 را در خروجی داشته باشید. اگر بنویسیم:

Puts"[expr 1/60]"

¹ - string

² - Integer

نتیجه صفر خواهد بود. برای داشتن حاصل صحیح لازم است که مشخص نماییم که ما

با اعداد صحیح کار نمی‌کنیم لذا می‌نویسیم:

Puts"[expr 1.0/60.0]"

علامت # که در ابتدای یک خط وجود داشته باشد، آن خط جزیی از برنامه محسوب

نخواهد شی و مفسر tcl آن خط را اجرا نخواهد کرد.

جهت ایجاد یک فایل یکی آنکه باید یک نام بدان اختصاص دهیم مثلاً "filename" و سپس

یک اشاره گر به آن که از میان برنامه tcl به منظور دسترسی به آن فایل استفاده می‌شود مثلاً "file1"

و این موارد با کمک دستور: Set file1 [open filename w] انجام می‌شود.

دستور puts جهت ارسال یک خروجی برای چاپ چه به صفحه نمایش و چه در یک فایل

استفاده می‌شود. به خاطر داشته باشید با هر بار استفاده از این دستور یک خط جدید آغاز می‌شود.

برای اجتناب از این مورد یک روش اضافه کردن newline - پس از دستور "puts" می‌باشد. اگر ما

قصد چاپ کردن خروجی در یک فایل را داشته باشیم (که در بالا روش ایجاد یک فایل را دیدیم)

خواهیم نوشت: "puts file1 "text". جدول بندی با اضافه کردن \t انجام می‌شود. برای مثال اگر متغیر

x مقدار Q داشته باشد و بنویسیم "puts \$ file1 "x \$ X"، این دستوری که خط را در فایلی به نام

"filename" ایجاد می‌نماید که دارای ۲ عضو: "X" و "۲" می‌باشد و توسط یک کاراکتر فضای خالی^۱

از یکدیگر جدا شده‌اند.

اجرای یک دستور سیستم عامل unix از طریق نوشتن "exec" و سپس آن دستور امکان‌پذیر

است. برای مثال می‌خواهیم ns منحنی نمودار اطلاعاتی را که در ۲ ستون در فایلی به نام data که از

طریق شبیه‌سازی بدست آمده نمایش دهد. این اتفاق با استفاده از دستور Xgraph رخ داده و به

صورت زیر نوشته می‌شود:

---

^۱ - Space

exec Xgraph data &

(به خاطر داشته باشید که علامت & جهت اجرا شدن دستور در پس زمینه استفاده می‌شود)

-ساختاریک دستور if به صورت زیر است:

```
If {expression} {
    <excute some commands>
} else {
    < excute some commands>
}
```

دستور if می‌تواند با سایر ifها و سایر elseها استفاده شود که در بخش <excute some commands> می‌توانند ظاهر شوند. به خاطر داشته باشید در زمان تست کردن برابری ما باید از “==” استفاده نماییم و نه از “=”. و برای تست کردن نابرابری از “!” استفاده می‌نماییم.

-حلقه‌ها در ns به فرم زیر هستند:

```
For {Set i 0 } { $i < s } { incr i } {
    <excute some commands>
}
```

در این مثال دستورات درون حلقه ۵ مرتبه انجام می‌شوند پس از دستور for عبارت { Set }” { i 0 } اعلام می‌نماید که متغیر i برای شمارش استفاده می‌شود و مقدار اولیه آن ۵ است. بخش دوم بین { } شرط ادامه یافتن حلقه را مشخص می‌نماید و می‌گوید حلقه را تا زمان کمتر بودن متغیر i از عدد ۵ ادامه بده و آخرین بخش از تعریف کردن عبارت for تغییر متغیر شمارنده می‌باشد.

در این جا ما متغیر i را یک‌به‌یک افزایش می‌دهیم ولی می‌توان مقدار عددی آن را کاهش داد (شمارش نزولی) و یا حتی از عبارات ریاضی برای افزایش و کاهش شمارشگر استفاده نمود.

tcl اجازه می‌دهد تا رویه‌ها^۱ ایجاد شوند. در صورتی که آنها دارای دستور “return” باشند

می‌توانند برخی مقادیر را برگردانند. فرم عمومی یک روال به نام blue را ملاحظه می‌نمایید:

```
Pro blue {par 1 par 2 ...} {
    Global var 1 var 2
```

---

^۱ - procedure

<commands>

Return \$ something

}

روال برخی پارامتر را که می‌توانند اشیا فایل‌ها یا متغیر باشند، دریافت می‌نماید. در مورد ما این پارامترها نام par1 و par2 و غیره می‌باشند. این پارامترها درون این روال با همین نام‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. این روال به صورت blue x y .... فراخوانی می‌شود در جایی که مقادیر x و y توسط روال برای par1 و par2 استفاده می‌شود. اگر متغیر yx در بین روال تغییر کند این تغییرات روی خود متغیرهای yx تأثیری نخواهد داشت. به عبارت دیگر اگر بخواهیم روال قادر به تأثیرگذاری مستقیم روی متغیرهای خارجی باشد باید آن متغیرها را "global" تعریف نماییم.

```
# create a procedure
Proc test { } {
  Set a 43
  Set b 27
  Set c [ expr $a + $b ]
  Set d [ expr [ $a - $b ] * $c ]
  Puts "c = $c d = $d"
  For { set k 0 } { $k < 10 } { incr k } {
    If { $k < 5 } {
      Puts "k < 5 , pow = [ expr pow ( $d , $k ) ]"
    } else {
      Puts "k >= 5 , mod = [ expr $d % $k ]"
    }
  }
}
# calling the procedure
Test
```

جدول ۱-۱: برنامه tcl برای انجام اعمال ریاضی

در مثال بالا آن متغیرها Var1 و Var2 می‌باشند. در جدول ۱،۱ یک مثال را مشاهده می‌نمایید که بسیاری از عملکردهای ریاضی را در tcl به نمایش می‌گذارد. عبارت Pow در این مثال متغیر d به توان k را به ما خواهد داد. در جدول ۱،۲ یک مثال از برنامه tcl برای محاسبه اعداد اول نشان می‌دهد که چگونه از دستور if، زیر روال و حلقه استفاده نمایید متغیر argc شامل تعداد پارامترهایی است که

به برنامه ارسال می‌شود. متغیر argv یک بردار شامل متغیرهای ارسال شده به برنامه می‌باشد.
 (argc طول بردار argv می‌باشد). و دستور lindex به ما اجازه می‌دهد که موقعیت بردار مورد اشاره را
 در مکان مورد اشاره توسط پارامتر دوم را در اختیار بگیریم. بنابراین خط [lindex \$argv j]
 مقدار موجود در اولین پارامتر ارسال شده به برنامه که در متغیر argv ذخیره شده است را به متغیر j
 منتسب می‌نماید.

```
#Usage :ns prime.tcl NUMBER
# NUMBER is the number up to we want to obtain the prime numbers
#
If { $argc != 1 } {
# Must get a single argument or program fails.
Puts stderr "ERROR! Ns called with wrong number of arguments ! ($argc)"
Exit 1
}else {
Set j [lindex $argv 0]
}

Proc prime {j} {
#computes all the prime numbers till j
For { set a 2 { $a <= $j } } {
Set d [expr fmod ($a,$i)]
If { $d==0 } {
Set b 1 }
}
If { $b ==1 } {
Puts "$a is not a prime number "
} else{
Puts "$a is a prime number "
}
}
}
Prime $j
```

جدول ۱-۲: برای محاسبه اولیه اعداد

```
# Usage ns fact.tcl NUMBER
# NUMBER is the number we want to obtain the factorial
# if { $argc !=1 } {
# Must get a single argumet or program fails.
Puts stderr "ERROR! Ns called with wrong number of arguments ! ($argc)"
Exit 1
```

```

} else {
Set f [lindex $argv 0 ]
}

Proc Factorial {x} {
For {set result 1 } {$x>1} {set x [expr $x - 1 ] } {
Set result [expr $result * $x ]
}
Return $result
}
Set res" Factorial of $f is $res"

```

جدول ۱-۳: برنامه ساده TCL برای محاسبه فاکتوریل یک عدد

نمونه برنامه ای برای محاسبه فاکتوریل یک عدد را نیز در جدول ۱-۳ ملاحظه می‌نمایید.

ما به طور خلاصه از طریق یک مثال مدل برنامه نویسی شی گرا رادر OTCL نیز مشکل خواهید داشت لذا لازم است قبلا با شی‌گرایی آشنا باشید. کلمه رزرو شده Class توسط نام کلاس تعریف شده در OTCL متابعت می‌شود. متدهای تعریف شده در کلاس‌ها با استفاده از کلمه instproc که پس از نام کلاس می‌آید و پس از آن نام آن متد و پارامترهایش می‌آید، تعریف می‌شوند. متد init همان سازنده (constructor) کلاس می‌باشد.

متغیر self یک اشاره‌گر از شی به خودش می‌باشد مانند متغیر this در C++ یا java. برای تعریف کردن نمونه متغیر در OTCL از واژه instvar استفاده می‌شود. لغت super class- برای تعریف کردن ارث‌بری یک کلاس از کلاس دیگر استفاده می‌شود. به عنوان مثال کلاس اعداد صحیح از کلاس اعداد حقیقی ارث می‌برد. در جدول ۱-۴ این موضوع را ملاحظه می‌نمایید.

Class Real

```

Real instproc init {a} {
    $self instvar value –
    Set value -$a
}
Real instproc sum {x} {

```

```

    $self instvar _+ [$x set value _] =\t"
    Set value _ [expr $value _+ {$x set value _}]
    Puts "$op $value _"
}
Real instproc multiply {x} {
    $self instvar value_
    Set op "$value _* [$x set value_] =\t"
    Set value _[expr $value _*[$x set value _]]
    Puts "$op $value _"
}
Real instproc divide {x} {
    $self instvar value_
    Set op "$value _/ [ $x set value _] =\t"
    Set value _[ expr $value _/ [$x set value _]]
    Puts "$op $value _"
}
Class Integer --superclass Real
Integer instproc divide {x} {
    $self instvar value_
    Set op "$value _/ [$x set value _] =\t"
    Set d [expr $value _/ [ $x set value _]]
    Set value _ [expr round ($d) ]
    Puts $op $value_"
}

Set real A [new Real 12.3]
Set realB [ new Real 0.5 ]

$real A sum $real B
$real A multiply $realB
$real A divide $real B
Set integer A [new Integer 12]
Set integer B[new Integer 5]
Set integer C [ new Integer 7]

$integer A multiply $integer B
$integer B divide $integer C

```

جدول ۱-۴: استفاده واقعی برنامه ساده OTCL و اشیا عدد صحیح

فصل ۲

۲-۱ - مقدمات شبیه‌ساز NS :

در این بخش گامهای اولیه را که شامل:

شروع به کار کردن و خاتمه‌دادن شبیه‌سازی

تعریف توپولوژی شبکه شامل صف‌ها،

تعریف لینک‌ها و نودهای شبکه،

تعریف برنامه کاربردی^۱ و عامل^۲،

ابزار مشاهده شبیه‌سازی (NAM)،

و نیز ابزار Tracing (ثبت رویداد و وقایع شبیه‌سازی) می‌باشد ارائه می‌نماییم.

مجموعه‌ای از مثال‌های ساده که ما را قادر می‌سازد تا این گام‌ها را با شبیه‌ساز NS به انجام برسانیم

نیز ارائه می‌شود.

---

^۱ - Application

^۲ - Agent

شروع و خاتمه ns :

جهت انجام شبیه‌سازی در NS ابتدا باید یک فایل TCL ایجاد کرد و در فایل فوق از دستورات موجود در NS و همچنین از دستورات TCL برای بیان توپولوژی شبکه و سایر ویژگی‌های شبکه مورد نظر استفاده نمود. مهم‌ترین این ویژگی‌ها عبارتند از :

- تعداد نودها
- مشخصه هر نود
- مشخصه لینک‌ها اتصال دهنده نودها
- نوع پروتکل‌های متصل به نودهای مبدأ و مقصد
- انواع ترافیک ارسالی
- زمان شبیه‌سازی و زمان‌های فعال شدن هر منبع ترافیکی
- مشخصات فایل‌های مربوط به مونیتور کردن ترافیک‌های شبکه و استخراج مشخصه‌های کارآیی شبکه

در اولین قدم برای انجام شبیه‌سازی، باید یک شیء از کلاس شبیه‌ساز ایجاد گردد. این امر با کمک دستور زیر امکان‌پذیر است:

```
set ns [ new Simulator]
```

بعد از دستور فوق، با کمک دستورات NS و otcl، توپولوژی شبکه که شامل نودها، لینک‌ها و عاملان شبکه می‌باشند، ایجاد می‌شوند. بعد از ایجاد نودها و عاملان شبکه، با کمک لینک‌ها، نودهای شبکه به یکدیگر متصل می‌شوند و همچنین عاملان شبکه نیز به نودهای مربوطه اتصال می‌یابند. به‌عنوان مثال، پروتکل‌های مسیریابی دینامیکی، منابع ترافیکی و بسیاری از پروتکل‌های لایه ارسال نمونه‌ای از عاملان شبکه می‌باشند.

بعد از ایجاد عاملان شبکه و اتصال آنها به نودها، می‌توان مشخصه‌های آنها را نیز تنظیم نمود.

لذا یک شبیه‌ساز ns با این دستور آغاز می‌شود

```
set ns [new Simulator]
```

لذا همین دستور اولین خط در متن^۱ شبیه‌سازی می‌باشد. این خط یک متغیر جدید ns را با استفاده از دستور set تعریف می‌نماید. البته به هر شکلی که بخواهید می‌توانید آن را نامگذاری نمائید اما از آنجا که نمونه‌ای از کلاس Simulator و لذا یک شی از آن می‌باشد، پس عموماً کاربران آن را به همین شکل نامگذاری می‌نمایند.

کد [new Simulator] در واقع یک نمونه‌سازی از کلاس Simulator با استفاده از کلمه رزرو شده new می‌باشد. لذا با استفاده از این تغییر جدید ns می‌توانیم از تمامی توابع و متدهای کلاس Simulator آن‌گونه که خواهیم دید استفاده نماییم.

به‌منظور ایجاد فایل خروجی حاوی اطلاعات شبیه‌سازی (فایل trace) یا فایلی که برای مشاهده شبیه‌سازی استفاده می‌شود (فایل‌های nam) از دستور open استفاده می‌نماییم.

```
# open the tarce file
Set tracefile 1[ open out. tr w]
# open the NAM trace file
Set name file [open out. nam w]
$ns namtarce-all $nam file
```

قطعه کد بالا یک فایل داده از نوع trace بنام out.tr و یک فایل مشاهده از نوع nam (برای استفاده توسط ابزار NAM) بنام out.nam ایجاد می‌نماید. درون کدهای tcl شبیه‌سازی این فایل‌ها را از طریق نامشان به کار نمی‌گیریم و عوض آن از اشاره‌گرهایی که در بالا در حین ایجاد این فایل‌ها به وجود آورده‌ایم، tracefile1 و nam file استفاده می‌نماییم.

خطوط اول و چهارم مثال بالا فقط جهت توضیحات^۲ می‌باشند و جزیی است دستورات شبیه‌سازی نیستند. بخاطر داشته باشید که این توضیحات با علامت # آغاز می‌شوند. خط دوم فایل out.tr

---

^۱ - script

^۲ - comment

را که برای نوشتن استفاده می‌شود، باز می‌کند. حرف W نشان می‌دهد که این فایل به‌منظور نوشتن ایجاد شده است. سومین خط از یک متد Simulator بنام trace-all که دارای پارامتری است که نام فایلی می‌باشد که اطلاعات trace درون آن نوشته خواهد شد، استفاده می‌نماید. با این دستور از کلاس Simulator، تمامی وقایعی را که در شبیه‌سازی رخ می‌دهد با قالب مخصوص که در ادامه مطالب توضیح داده خواهد شد، ردیابی می‌شوند و اگر فایلی مشخص کرده‌باشیم به همین قالب تمامی رویدادهای شبیه‌سازی از اول تا آخر شبیه‌سازی در آن فایل نوشته می‌شوند.

آخرین خط به شبیه‌ساز می‌گوید همه وقایع شبیه‌سازی را در قالب ورودی NAM ثبت نماید. این دستور همچنین نام فایلی را که وقایع توسط دستور \$ns flush-trace درون آن نوشته خواهد شد نیز می‌دهد (در زیر برنامه finish) در مورد مثال ما این فایل توسط اشاره‌گر \$nam file که همان فایل out.tr می‌باشد مشخص است. به یاد داشته باشید که استفاده از دستورات nam trace-all و trace-all ممکن است منجر به ایجاد فایل‌های بسیار بزرگی شوند. اگر ما قصد نگهداری و حفظ فضای ذخیره‌سازی‌مان را داشته باشیم باید از دستورات دیگر tracing استفاده نماییم تا زیر مجموعه‌ای از وقایع شبیه‌سازی شده را که مورد نیاز ما است دربر بگیرد. چنین دستوراتی را در ادامه مطالب خواهیم دید. خاتمه یک برنامه شبیه‌سازی توسط اجرای زیر برنامه finish انجام می‌پذیرد.

```
# Define a 'finish' procedure
Proc finish { } {
    Global ns tarce file 1 namfile
    $ns flush-trace
    Close $tracefile1
    Close $ namefile
    Exec nam out. nam &
    Exit 0
}
```

کلمه proc یک زیربرنامه را که در این مورد نامش finish و بدون آرگومان می‌باشد، تعریف می‌-

نماید. کلمه global استفاده می‌شود تا بگوید از متغیرهایی استفاده خواهیم نمود که خارج از این

زیربرنامه تعریف شده‌اند. متد flush-trace که متعلق به کلاس Simulator می‌باشد اطلاعات trace را

به فایل‌های مرتبط به آن‌ها، تخلیه می‌نماید. دستور tcl به نام close، فایل‌های trace را که قبلاً تعریف شده‌اند را می‌بندد و دستور exec برنامه nam را برای مشاهده شبیه‌سازی اجرا می‌نماید. متوجه باشید که ما نام واقعی فایل‌های nam و trace را برای اجرا استفاده می‌نماییم و نه اشاره‌گر به آن‌ها را چرا که آن (دستور nam) یک دستور خارجی است (خارج از برنامه ما). دستور exit اجرای شبیه‌سازی را پایان می‌دهد و عدد صفر را برمی‌گرداند که نشانه‌ای از وضعیت خاتمه است که به سیستم اعلام می‌نماید. مقدار صفر برای یک خاتمه صحیح مقدار پیش فرض است. سایر مقادیر می‌توانند استفاده بشوند که بگویند خاتمه‌یافتن اجرای شبیه‌سازی به علت رویداد برخی از خطاها می‌باشد.

برای زمان‌بندی رخدادها در NS، با کمک دستور at می‌توان در هر لحظه دلخواه در طول زمان شبیه‌سازی روال‌های otcl را فعال نمود. بدین ترتیب امکان تعیین زمان شروع و پایان ارسال منابع ترافیکی، ایجاد خرابی‌های موقتی در لینک‌های شبکه در زمان‌های خاص، پیکربندی دوباره توپولوژی شبکه و مانند اینها فراهم می‌آید.

به عنوان مثال دستوراتی که در زیر آمده است، باعث می‌شود که منبع ترافیکی از قبل تعیین شده scbr0 در زمان 0.5 شروع به ارسال ترافیک نماید و در زمان 4.5 متوقف گردد.

```
$NS at 0.5 "$cbr0 start"
$NS at 4.5 "$cbr0 stop"
```

در پایان برنامه شبیه‌سازی‌مان باید زیربرنامه finish را فراخوانی نماییم و تعیین نماییم چه

زمانی این خاتمه باید اتفاق بیفتد. برای مثال

```
$ns at 125.0 " finish"
```

برای صدازدن زیربرنامه در ثانیه ۱۲۵ ام استفاده می‌شود.

با کمک دستور run شبیه‌سازی آغاز می‌شود و همچنین دستورات stop یا exit باعث خاتمه

عملیات شبیه‌سازی می‌گردند.

۲-۲- تعریف نودها (گره ها) ولینکهای شبکه :

در نرم افزار شبیه ساز NS ، هر نود با کمک دستور زیر ایجاد می شود:

```
set node_name [$NS node]
```

که در دستور فوق node_name نام نود شبکه می باشد. با ایجاد هر نود، NS یک عدد یکتای مشخص کننده نود به آن نسبت می دهد. بعد از ایجاد نودهای شبکه، عاملان ارسال تعریف گردیده و به نودهای شبکه متصل می شوند. آدرس هر عامل ارسال در NS دارای طول ۱۶ بیت می باشد، که ۸ بیت بالایی آن نشان دهنده نود و ۸ بیت بعدی نشان دهنده عامل ارسال در نود فوق می باشد. بنابراین با توجه به محدودیت ۸ بیتی در تعیین آدرس نودها، نمی توان در NS بیشتر از ۲۵۶ نود ایجاد نمود و اگر چنانچه تعداد نودها از ۲۵۶ بیشتر باشد، باید فیلد آدرس نود توسعه یابد. بدین منظور از دستور زیر استفاده می شود:

Node expander

دستور فوق باعث می شود که فضای آدرس دهی به ۳۰ بیت توسعه یافته و از ۲۲ بیت بالای آن برای تخصیص آدرس نود استفاده می گردد.

حالت پیش فرض عملکرد هر نود در NS، به صورت یک پراکنی می باشد ولی چنانچه بخواهیم نودهایی با قابلیت چند پراکنی ایجاد کنیم، باید متغیر کلاسی EnableMcast را برابر با یک قرار دهیم.

با ورود هر بسته به یک نود (از طریق ورودی نود Node entry)، ابتدا آدرس مقصد بسته توسط واحد Addr classifier بررسی می گردد و چنانچه مقصد بسته یک نود دیگر باشد، بسته دریافتی به یکی از لینکها خروجی ارسال می شود. ولی اگر عامل مقصد بسته ورودی به نود فعلی متصل

باشد، در این صورت از طریق واحد Port classifier شماره درگاه بسته ورودی تجزیه و تحلیل

شده و سپس بسته ورودی عامل ارسال مربوطه انتقال می‌یابد.

درهنگام استفاده از مسیریابی دینامیکی، بالاترین بیت در ناحیه آدرس، نشان دهنده

چندپراکنی یا یکپراکنی بودن آدرس می‌باشد. چنانچه بیت فوق صفر باشد، آدرس دهی از نوع

یکپراکنی است و درغیراین صورت آدرس از نوع چند پراکنی می‌باشد. بنابراین در حالت چندپراکنی

حداکثر تعداد نودها برابر با ۱۲۸ است.

برای اتصال یک عامل جدید به نود و یا حذف عامل قبلی از نود مورد نظر، از دستورات زیر

استفاده می‌شود:

- \$NS attach_agent node agent

- \$NS detach_agent node agent

دو دستور فوق به ترتیب باعث اتصال یا قطع عامل agent در نود node می‌شوند.

• لینک‌ها در NS

در این بخش، یکی دیگر از المان‌ها تشکیل دهنده توپولوژی شبکه را که لینک می‌باشد، بررسی

می‌کنیم. فقط لینک‌های نقطه به نقطه مورد بررسی قرار می‌گیرند. البته شبیه‌ساز NS علاوه بر

لینک‌ها نقطه به نقطه، سایر لینک‌ها متداول مانند : لینک‌ها بادسترسی چندگانه شبکه‌های محلی و

لینک‌ها شبکه‌های بدون سیم را نیز پشتیبانی می‌کند.

هر لینک در شبیه‌ساز NS توسط پنج متغیر زیر تعریف می‌شود:

-head: نقطه ورودی به لینک که اولین شیء لینک می‌باشد.

-Queue: نشان دهنده آدرس صف موجود در لینک است. در لینک‌های کاملاً یک‌طرفه یک صف

وجود دارد، درحالی‌که در سایر لینک‌ها امکان وجود بیشتر از یک صف می‌باشد.

-Link: اشاره کننده به المانی است که لینک را با مشخصه‌های داده شده مدل سازی می‌کند.

-Ttl: اشاره گر به المانی است که مقدار زمان زندگی (TTL) هر بسته را نگهداری می‌کند.

-Drophead: اشاره گر به شیء است که اتلاف در لینک را پردازش می‌کند.

چنانچه متغیر \$straceAllFile تعریف شده باشد، در این صورت امکان ردیابی بسته ها از

لحظه ورود به صف تا لحظه خروج از آن وجود دارد.

دستورات زیر برای تعریف لینک‌ها در NS به کار می‌روند.

\$NS simplex-link n1 n2 bw delay q_type

دستور زیر برای ایجاد یک لینک یک طرفه بین دو نود n1 و n2 به کار می‌رود. متغیرهای

دستور فوق به صورت زیر تعریف می‌شوند:

-bw: میزان پهنای باند لینک اتصال دهنده نودهای n1 و n2

-delay: مقدار تأخیر لینک اتصال دهنده نودهای n1 و n2

-q_type: نوع مکانیسم صف بندی در بافر لینک که بعداً بیشتر در مورد آن توضیح خواهیم داد

\$NS duplex-link n1 n2 bw delay q_type

مشابه دستور قبل می‌باشد با این تفاوت که لینک اتصال دهنده نودها، دوطرفه می‌باشد.

\$NS simplex-link-op n1 n2 op args

از این دستور برای تعیین برخی مشخصه‌های خاص مانند: جهت لینک در هنگام نمایش در

nam (نرم‌افزاری که به صورت انیمیشن نتایج حاصل از شبیه سازی شبکه را نشان می‌دهد)، رنگ

بسته‌های ارسالی به لینک و یا سایر مشخصه‌های مربوط به ترافیک‌های ارسالی بین دو نود n1 و

n2 به کار می‌رود.

\$NS duplex-link-op n1 n2 op args

مشابه دستور قبلی می‌باشد، با این تفاوت که برای لینک‌های دوطرفه به کار می‌رود.

\$link cost cost-value

مقدار ارزش لینک را برابر با cost-value قرار می‌دهد. در حالت پیش فرض تمام لینک‌ها دارای ارزش ۱ هستند.

\$link cost?

مقدار ارزش عددی لینک را برمی‌گرداند.

\$link up

لینک را به وضعیت فعال می‌برد.

\$link down

لینک را به وضعیت غیرفعال می‌برد.

\$link up?

وضعیت فعلی لینک را نمایش می‌دهد.

وقتی که چندین گره ایجاد کرده باشیم می‌توان لینک‌هایی را که متصل کننده آنها به هم

می‌باشند، ایجاد نماییم به عنوان مثال می‌توانید لینک را به ان شکل تعریف کرد :

\$ ns duplex-link \$n0 \$n2 10Mb 10ms DropTail

بدین معناست که گره های \$n0 و \$n2 با استفاده از یک اتصال دو طرفه که دارای تاخیر انتشار

۱۰ میلی ثانیه و ظرفیت ۱۰ مگا بیت بر ثانیه برای هر جهت می‌باشند بهم متصل می‌شوند. جهت تعریف

یک لینک یکطرفه بجای یک لینک دوطرفه باید عبارت duplex-link را با عبارت simplex

link جایگزین نماییم.

در NS صف خروجی متعلق به یک گره بعنوان بخشی از هر لینک که ورودی اش آن لینک است پیاده سازی می شود. تعریف لینک مشمول راهی برای مورد سرریز (over flow) روی آن صف نیز می باشد. در مورد مثال ما اگر ظرفیت با فرص خروجی اشباع گردد آنگاه آخرین بسته ای که وارد می شود، حذف می گردد (با گزینه و انتخاب DropTail). البته بسیاری از گزینه های جانبی دیگری نیز وجود دارند مانند RED(Random Early Discard) و نیز FQ(Fair Queueing)، DRR(Deficit Round Robin)، SFQ(stochastic Fair Queueing)، CBQ که شامل یک اولویت و یک زمانبندی نوبت گردشی Round-Robin می باشد.

البته ما باید ظرفیت بافر صف مرتبط با هر لینک را نیز تعریف نماییم بعنوان مثال خواهیم داشت:

```
# Set Queue Size Of Link (no-n2) To 20
$ns queue-limit $no $n2 20
```

سرریز صف به شکل ارسال بسته های حذف شده به یک عامل تهی (Null Agent) پیاده سازی می شود. TTL(Time to Live) پارامتر زمان حیات را برای آن بسته که دریافت شده است، محاسبه می نماید.

بسته ها بر چسب هایی دارند که در شبکه به روز رسانی می شوند و این بر چسب TTL مشخص می نماید چه مدت زمانی بسته ها می توانند قبل از آن که به مقصد برسند، در شبکه وجود داشته باشند. یک لینک ساده دارای فرمی است که در تصویر زیر مشاهده می نمایید:

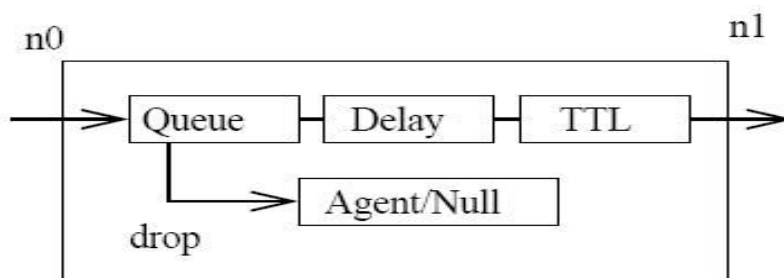

Figure 2.1: A simplex link

یک لینک دو طرفه از دو لینک موازی یک طرفه ایجاد می‌شود.

به عنوان یک مثال از یک شبکه ساده تصویری را که در زیر نمایش داده شده را در نظر بگیرید

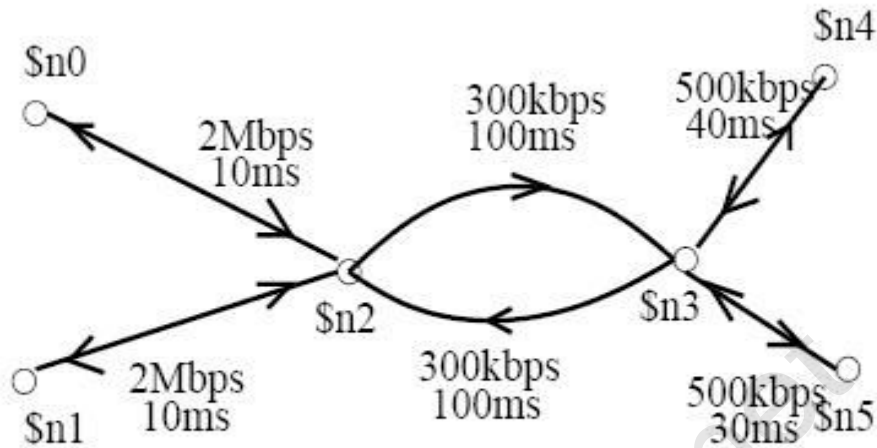

Figure 2.2: Example of a simple network

توپولوژی این شبکه از طریق اجرای کدهای زیر تعریف شده است.

```

# create six nodes
Set n0 [$ns node]
Set n1 [$ns node]
Set n2 [$ns node]
Set n3 [$ns node]
Set n4 [$ns node]
Set n5 [$ns node]

# create links between the nodes
$ns duplex-link $n0 $n2 2Mb 10ms droptail
$ns duplex-link $n1 $n2 2mb 10ms droptail
$ns simplex-link $n2 $n3 0.3Mb 100ms droptail
$ns simplex-link $n3 $n2 0.3Mb 100ms droptail
$ns duplex-link $n3 $n4 0.5Mb 40ms droptail
$ns duplex-link $n3 $n5 0.5Mb 30ms droptail

# set Queue size of link (n2-n3) to 20
$ns queue-limit $n2 $n3 20
  
```

به یاد داشته باشید که ظرفیت بافر مرتبط بایک لینک تعریف شده است (لینک متصل کننده نودهای n_2, n_3) صفوف مرتبط با سایر لینکها مقدار از پیش تعریف شده ۵۰ را دارا می باشد. این مقدار پیش فرض را می توانید در فایل ns-default.tcl در دستور `Queue set limit _50` چک نمایید.

این مقدار پیش فرض را چگونه بیابیم و تغییر دهیم؟

با پیدا کردن زیر برنامه Queue-limit در فایل ns-lib.tcl :

```
Simulator insproc queue – limit {n1 n2 limit}
$self instvar link
[$link_([ $n1 id ]:[ $n2 id ] ) queue] set limit_$limil
```

در اینجا ما می بینیم که `queue limit` در واقع یک متد از کلاس Simulator است که

۳ پارامتر ورودی دارد: ۲ گروه که لینک را تعریف می نماید و محدوده و اندازه بافر صف. مقدار ارجاع داده شده به متغیر `limit` داده می شود.

```
#setup a TCP connection
Set tcp [new agent/TCP]
$ns attach-agent $n0 $tcp
Set sink [new agent/TCPsink]
$ns attach-agent $n4 $sink
$tcp set fid_1
$tcp set packetize_552
```

```
#setup a FTP over TCP connection
Set ftp [new application/FTP]
$ftp attach-agent $tcp
```

۲-۳ – عامل ها و برنامه های کاربردی: (Agents and Applications)

پس از تعریف کردن توپولوژی شبکه متشکل از نودها و لینکها اکنون لازم است یک جریان ترافیک ایجاد کرده، از طریق آن توپولوژی ارسال نماییم.

برای رساندن این جریان به مقصد لازم است برنامه‌های کاربردی و عامل‌ها را مسيردهی نماییم تا از آن توپولوژی استفاده نمایند. در مثال گذشته ممکن بود ما بخواهیم یک FTP را بین گره‌های \$n0 و \$n4 اجرا نماییم و نیز یک برنامه‌های کاربردی از نوع CBR (Constant Bit Rate) را بین نودهای \$n1 و \$n5 پروتکل لایه شبکه‌ای که توسط FTP استفاده می‌شود TCP/IP می‌باشد و این در حالی است که CBR از UDP بهره می‌گیرد. ابتدا باید یک عامل از نوع TCP را بین گره مبدا \$n0 و گره مقصد \$n4 تعریف نماییم پس FTP از آن استفاده خواهد نمود. سپس در قطعه کد دوم یک عامل UDP بین نود مبدا \$n1 و مقصد \$n5 ایجاد می‌نماییم که CBR از آن استفاده خواهد نمود.

```
#setup a TCP connection
Set tcp [new agent/TCP]
$ns attach-agent $n0 $tcp
Set sink [new agent/TCPsink]
$ns attach-agent $n4 $sink
$tcp set fid_1
$tcp set packet_size_552
#setup a FTP over TCP connection
Set ftp [new application/FTP]
$ftp attach-agent $tcp
```

FTP over TCP - ۱-۳-۲

TCP یک پروتکل کنترل ازدحام قابل اعتماد از نوع دینامیک است که از بسته‌های تصدیق و اعلام وصول^۱ تولید شده توسط مقصد برای اطمینان از دریافت بسته‌ها استفاده می‌نماید.

بسته‌های از دست رفته به عنوان سیگنال ازدحام تعبیر می‌شوند. با این وصف وجود لینک‌های دو طرفه برای TCP برای برگرداندن تصدیق‌ها به مبدا ضروری خواهد بود. در خط اول قطعه کد بالا داریم:

```
Set tcp [ new Agent / Tcp ]
```

---

¹ - Acknowledgement

این دستور علاوه بر بیان نوع عامل یک اشاره گر بنام tcp را به عامل TCP می دهد که شی در NS می باشد. دستور `$ns attach -agent $n0 $tcp` نود مبدا اتصال TCP را تعریف می کند و دستور `Set Sink [new agent/Tcp Sink]` رفتار نود مقصد TCP را تعریف می کند و اشاره گری بنام Sink را بدان برمی گرداند. بخاطر داشته باشید در TCP، نود مقصد نقش مهمی را در تولید تصدیق ها و اعلام و وصول بسته ها به منظور تضمین کردن همه بسته ها در رسیدن به مقصد ایفا می کند.

```
#setup a UDP connection
Set updp [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n1 $udp
Set null [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n5 $null
$ns connect $udp $null
$udp set fid_2
```

```
#setup a CBR over UDP connection
Set cbr [new application /traffic/CBR]
$cbr attach-agent $udp
$cbr set packetsize _1000
$cbr set rate _0.01Mb
$cbr set random_false
```

دستور `$ns attach - agent $n4 $sink` گره مقصد را تعریف می نماید و دستور `$ns connect $tcp $sink` بین نودهای مبدا و مقصد را ایجاد می نماید. پارامترهای زیادی با مقادیر پیش فرض مقداردهی شده دارد که اگر بخواهید به وضوح می توانید آنان را تغییر دهید. برای مثال مقدار پیش فرض اندازه بسته در TCP مقدار ۱۰۰۰ بایت است و می تواند به مقدار دیگری مثلاً ۵۵۲ بایت تغییر یابد این اتفاق با دستور `$tcp set packet size _552` رخ می دهد.

وقتی ما چندین جریان ترافیکی داریم ممکن است بخواهیم میان آنان تمایز قایل شویم به عنوان مثال با رنگ های متفاوت در مشاهده آنان و از طریق اجرای دستور `$tcp set fid _1` که یک شناسه جریان "۱" را به اتصال TCP نسبت می نماید، انجام می پذیرد. قصد داریم که در ادامه مطالب به

جریان UDP، شناسه "۲" را اختصاص دهیم پس از آنکه اتصال TCP تعریف شد، برنامه کاربردی FTP روی آن تعریف می شود و این عمل در سه خط انتهایی قطعه کد فوق انجام می شود.

به خاطر داشته باشید که هر دو عامل TCP و برنامه کاربردی FTP دارای اشاره گرهایی هستند اولی را tcp و دومی را ftp نام گذارده ایم اما دقت نمایید که نام های دیگری را نیز می توانیم انتخاب نماییم.

۲-۳-۲ : CBR Over UDP

پس از تعریف اتصال UDP و برنامه کاربردی CBR بر روی آن، یک UDP در مبدا (Agent/ UDP) و یک مقصد تهی (Agent/Null) به همان شیوه ای که برای TCP گذشت، تعریف می شود:

```
#setup a UDP connection
Set up [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n1 $udp
Set null [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n5 $null
$ns connect $udp $null
$udp set fid_2

#setup a CBR over UDP connection
Set cbr [new application /traffic/CBR]
$cbr attach-agent $udp
$cbr set packetize _1000
$cbr set rate _0.01Mb
$cbr set random_false
```

برای CBR که از CDP استفاده می نماید قطعه کد فوق چگونگی تعریف نرخ ارسال اطلاعات و نیز اندازه بسته را نشان می دهد. بجای تعریف نرخ ارسال در دستور \$cbr Set rate_0.01 راه دیگر تعریف کردن فاصله زمانی^۱ بین ارسال بسته ها با استفاده از دستور

```
$cbr Set interval_0.005
```

---

^۱ - Interval

می‌باشد از سایر خصوصیات CBR، گزینه و متغیر random_ می‌باشد که یک پرچم جهت مشخص کردن وجود یا عدم وجود پارازیت تصادفی در مدت زمان ارسال ترافیک می‌باشد به صورت پیش‌فرض این گزینه غیر فعال می‌باشد و می‌تواند با کد

```
$cbr Set random_1
```

فعال گردد. اندازه بسته‌ها نیز با دستور

```
$cbr Set packet size _<size>
```

می‌تواند تنظیم (به بایت) شود

۲-۳-۳ : UDP with other traffic sources

ممکن است با سایر ترافیک‌های کاربردی که از پروتکل UDP استفاده می‌نمایند بخواهیم شبیه‌سازی را انجام دهیم:

منبع ترافیکی Exponential on-off , pareto on-off و یک منبع متنی برفایل trace. دو منبع اولی به ترتیب به شکل زیر تعریف می‌شوند:

```
Set source [new Application /Traffic Exponential
Set source [new Application /Traffic pareto]
```

این منابع ترافیکی پارامترهایی همچون اندازه بسته (به بایت) packet size ، burst_time_، متوسط زمان "on" و فعال بودن را مشخص می‌نمایند را دریافت می‌کنند. در منبع pareto یک پارامتر شکل دهی shap_ را نیز تعریف می‌کنیم و در زیر مثالی از یک pareto on/off را ملاحظه می‌نمایید:

```
Set source[new application/traffic/pareto]
$source set packetsize_500
$source set burst_time_200ms
$source set idle_time_400ms
$source set rate_100k
$source set shape_1.5
```

برنامه کاربردی ترافیک مبتنی بر trace به صورت زیر تعریف می‌شود: ابتدا یک فایل trace را تعریف می‌نماییم:

```
Set tracefile[new trace file]
$trace file file name <file >
```

سپس برنامه‌های کاربردی را تعریف می‌نماییم و آن را با فایلی که باید دارای قالب دودویی باشد، متصل نماییم:

```
Set src [new Application / Traffic/Trace ]
$src attach -tracefile $ tracefile
```

فایل مزبور باید شامل فاصله زمانی ارسال بسته‌ها و اندازه بسته به بایت باشد.

۲-۴- رویدادهای زمانبندی :

NS یک شبیه‌ساز مبتنی بر رویدادهای جدا از هم می‌باشد. درکدهای شبیه‌سازی تعریف می‌شود که رویدادها چه موقع رخ دهند. دستور ابتدایی [new Simulator] Set ns یک زمانبند رویداد ایجاد می‌نماید و رویدادها پس از آن با استفاده از قالب

```
$ns at <time> <event>
```

زمانبندی می‌شوند. زمانبند در زمان اجرایی ns از طریق دستور \$ns run آغاز به کار می‌کند

در مثال ساده ما، باید آغاز بکار و خاتمه FTP و CBR را زمانبندی نماییم و این می‌تواند از طریق دستورهایی زیر انجام شود:

```
$ns at 0.1 "$clor start"
$ns at 1.0 "$ftp start"
$ns at 124.0 "$ftp stop"
$ns at 124.5 "$clor stop"
```

بنابراین FTP در بازه زمانی ۱ تا ۱۲۴ فعال می‌باشد CBR در ثانیه‌های ۰،۱ تا ۱۲۴،۵ فعال

و در حال ارسال ترافیک خواهد بود.

ما هم اکنون آماده هستیم که همه شبیه‌سازی را اگر دستورات ما در فایلی بنام ex1.tcl

نوشته شده باشند برای اجرا به سادگی تایپ می‌کنیم:

ns ex1.tcl

به یاد داشته باشید که در قطعه کد زیر، زیربرنامه دیگری در پایان اضافه شده است. که یک

فایل خروجی را با مقادیر لحظه‌ای اندازه پنجره ارسال TCP در فواصل زمانی ۵۰۱ ثانیه می‌نویسد. در

مثال نام فایل خروجی winfile می‌باشد. این زیربرنامه از نوع بازگشتی است که در هر ۵۰۱ ثانیه خود

را فراخوانی می‌کند. آن یک پارامتر منبع TCP و فایلی که ما می‌خواهیم به عنوان خروجی در آن

بنویسیم را دریافت می‌نماید.

```
Set tim#set queue size of link (n-n3)to 20
```

```
$ns queue -limit $n2 $n3 20
```

```
Setup a TCP connection
```

```
Set tcp [new agent/TCP]
```

```
$ns attach-agent $n0 $tcp
```

```
Set sink [new agent/TCPSink]
```

```
$ns attach-agent $n4 $sink
```

```
$tcp set fid_ 1
```

```
$tcp set packetize _ 552
```

```
#setup a FTP over TCPconnection
```

```
Set ftp [new application /FTP]
```

```
$ftp attach -agent $tcp
```

```
#setup a UDPconnection
```

```
Set udp [new agent/UDP]
```

```
$ns attach-agent $n5 $null
```

```
$ns connect $udp $null
```

```
$udp set fid_2
```

```
#setup a CBRover UDP connection
```

```
Set cbr [new application /traffic/CBR]
```

```
$cbr attach-agent $udp
```

```
$cbr set packetize_ 1000
```

```
$cbr set rate_0.01Mb
```

```
$cbr set random_false
```

```
$ns at 0.1 "$cbr start"
```

```
$ns at 1.0 "$ftp start"
```

```
$ns at 124.0 "$ftp stop"
```

```
$ns at 124.5 "$cbr stop"
```

```
#procedure for plotting window size.gets as arguments the name
```

```
# of the tcp source noded (called "tcp source ")and of output file.
```

```

Proc plotwindow {tcpsource file} {
Global ns e0.1
Set now [$ns now]
Set cwnd [$tcpsource set cwnd_]
Puts $file "$now $cwnd"
$ns at {exper $now+$time} "plotwindow $tcp source $file"
}
$ns at 0.1 "plotwindow $tcp $winfile"
$ns at 125.0 "finish"
$ns run

```

۲-۵- استفاده از nam :

وقتی ما مثال قبلی را اجرا می‌نماییم، nam که ابزار مشاهده می‌باشد یک شبکه شامل ۶ گره را نمایش می‌دهد. محل استقرار گره‌ها می‌تواند به طور تصادفی انتخاب شود. برای آنکه مکان گره‌ها را به صورت تصویر زیر مقداردهی نماییم،

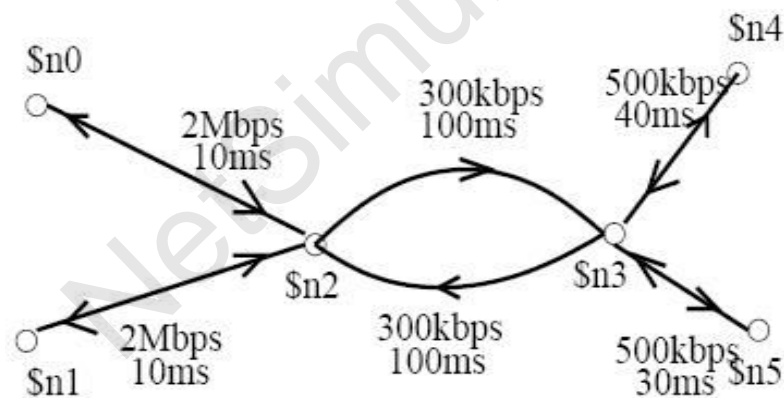

Figure 2.2: Example of a simple network

کد زیر را اضافه می‌نماییم:

```

# Give node position (for NAM)
$ns duplex-link-op $n0 $n2 orient right-up
$ns duplex-link-op $n1 $n2 orient right-up
$ns simplex-link-op $n2 $n3 orient right
$ns simplex-link-op $n2 $n3 orient right
$ns duplex-link-op $n3 $n4 orient right-up
$ns duplex-link-op $n3 $n5 orient right-down

```

نکته: اگر استقرار گره‌ها به صورت تصادفی انتخاب شود و رضایت بخش نباشد با فشردن دکمه "re- layout" با انتخاب یک استقرار تصادفی دیگر می‌توانید بخت خود را بیازمایید. همچنین می‌توان مکان گره‌ها را با کلیک کردن Edit/view و کشیدن هر گره و بردن آن به مکان دلخواه بوسیله موس، تنظیم نمود. یادآوری می‌نماییم که نمایشگر nam به صورت متحرک بسته‌های CBR را که از نود ۱ به ۵ می‌روند به رنگ قرمز و بسته‌های TCP را که از گره ۰ به ۴ می‌روند را به رنگ آبی نمایش می‌دهد. بسته‌های اعلام وصول TCP که مسیر عکس بسته‌های TCP را می‌پیمایند نیز به رنگ آبی نمایش داده می‌شوند اما با ابعاد بسیار کوچکتر چرا که بسته‌های تصدیق ۴۰ بایتی هستند در حالی که بسته‌های TCP، ۵۵۲ بایت می‌باشند. برای تنظیمات رنگ‌ها در شروع کد برنامه مثال قبلی تعریف می‌کنیم:

```
$ns color 1 Blue
$ns color 2 Red
```

به خاطر داشته باشید اگر ما هم‌اکنون یک فایل nam داشته باشیم مجبور نیستیم برای مشاهده آن لزوماً ns را اجرا نماییم بلکه می‌توانیم به جای آن مستقیماً دستور <nam نام فایل nam را تایپ نماییم.

یک عکس فوری^۱ از نمایشگر nam می‌تواند توسط یک چاپگر و یا درون یک فایل چاپ شود این عمل را در منوی بالای nam و در گزینه File می‌توانید محقق سازید.

برخی از توانمندی‌های NAM:

رنگ کردن گره‌ها: به عنوان مثال اگر بخواهیم n0 در رنگ قرمز نمایش داده شود خواهیم نوشت:

```
$n0 color red
```

---

^۱ - Snap shot

شکل گره‌ها: به صورت پیش فرض گره‌ها، دایره ای هستند. اما می‌توانند به اشکال مختلفی نمایش داده شوند به عنوان مثال می‌توان با نوشتن `$n1 shape box` و یا به جای لغت `box` از `hexagon` برای ۶ ضلعی به جای مربعی و یا `circle` برای کروی بودن.

• رنگ کردن لینک‌ها:

```
$ns duplex-link-op $n0 $n2 color "green"
```

اضافه کردن و حذف کردن علامت: می‌توانیم در زمان خاصی یک گره را علامت بزنیم (مثلاً در زمانی که یک منبع ترافیکی را در آن زمان فعال می‌نماییم) مثلاً:

```
$ns at 2.0 "$n3 add-mark m3 blue box"
$ns at 30.0 "$n3 delete-mark m3"
```

این باعث می‌شود علامت آبی رنگ اطراف گره ۳ در فاصله زمانی [2,30] ایجاد شود.

اضافه کردن برچسب: یک گره می‌تواند از یک زمان به بعد با یک برچسب مثلاً `active` "node" نمایش داده شود مثلاً: برای زمان ۱۰۲ به بعد با همان برچسب داریم:

```
$ns at 1.2 "$n3 label \"active node\""
```

و برای برچسب زدن با `"Tcp Input Link"` به لینک `n0-n2`

تایپ می‌کنیم:

```
$ns duplex-link-op $n0 $n2 label "Tcp input link"
```

اضافه کردن متن: در پایان پنجره NAM می‌تواند یک متن در زمان خاص ظاهر شود. این متن می‌تواند توصیف‌کننده رویداد خاصی در آن زمان باشد. مثال:

```
$ns at 5 $ns trace-annotate $n2 "\"packet drop\""
```

یک امکان دیگر از `nam`، اضافه کردن یک مانیتور اندازه‌صف می‌باشد برای مثال جهت مانیتور و مشاهده کردن صف ورودی لینک `n2-n3` داریم:

```
$ns simplex-link-op $n2 $n3 queuepos 0.5
```

واسط گرافیکی NAM را در تصویر زیر ملاحظه می‌نمایید:

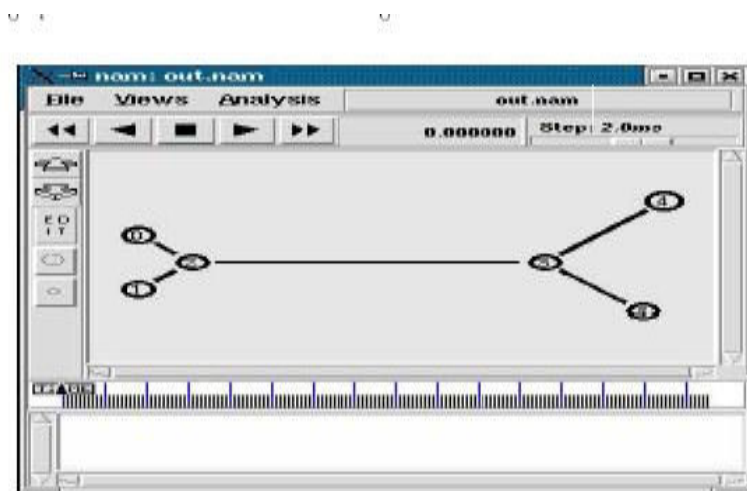

Figure 2.3: NAM graphic interface

۲-۶-۱: Tracing¹

۲-۶-۱: Tracing object

شبیه‌ساز NS می‌تواند فایل‌های Trace را به هر دو شکل تصویری و اسکی^۲ ایجاد نماید که هر دو فایل منطبق بر رویدادهای رخ داده در شبکه می‌باشند. وقتی از tracing استفاده می‌نماییم آن‌چنان که در تصاویر قبلی از ساختار یک لینک مشاهده نمودیم در اینجا ۴ شیء جدید در لینک که در تصویر زیر

می‌بینید: DrpT, RecT, DeqT, EnqT

¹ ثبت رویدادها -

² - ascii

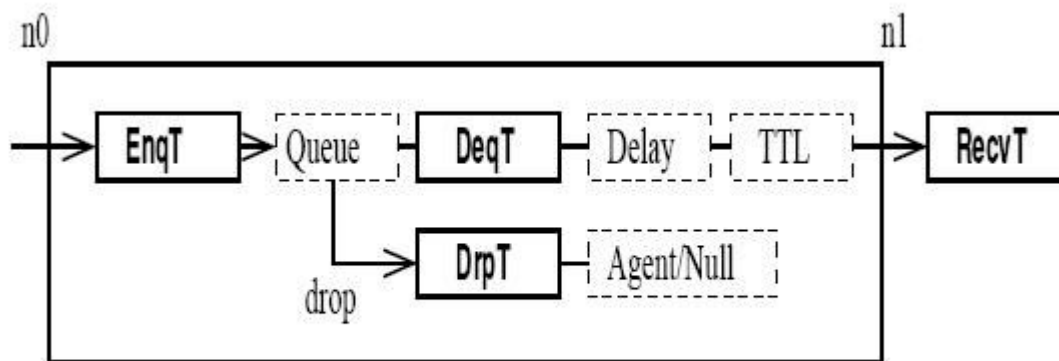

Figure 2.4: Tracing objects in a simplex link

EnqT، اطلاعات مربوط به بسته وارد شده و داخل صف ورودی لینک قرار گرفته را ثبت می‌نماید. اگر صف دچار Overflow (سرریز) شود اطلاعات این بسته را شی DeqT ثبت می‌نماید. DeqT اطلاعات بسته‌های موجود در صف را ثبت می‌نماید. در نهایت RecvT اطلاعاتی را درباره بسته‌هایی که به خروجی لینک رسیده‌اند را به ما ارائه می‌کند. NS با ما اجازه می‌دهد اطلاعات بیشتری را از طریق tracing بدست آوریم. یکی از آن راهها Queue Monitoring و یا مشاهده پشت رویدادهای رخ داده روی یک صف می‌باشد

۲-۶-۲- ساختار فایل‌های trace :

وقتی اطلاعات ثبت شده از رویدادهای شبکه را در یک فایل اسکی قرار می‌دهیم در ۱۲ فیلد سازماندهی می‌شود که تصویر آن را ملاحظه می‌نمایید:

Event	Time	From node	To node	Pkt type	Pkt size	Flags	Fid	Src addr	Dst addr	Seq num	Pkt id
-------	------	-----------	---------	----------	----------	-------	-----	----------	----------	---------	--------

Figure 2.5: Fields appearing in a trace

مفهوم فیلدها به شرح ذیل می‌باشند:

- فیلد ۱: اولین فیلد نوع رویداد را بیان می‌کند که با استفاده از ۴ گزینه: d, -, +, r که به ترتیب به دریافت در خروجی لینک، وارد شدن به صف، خروج از صف و حذف آن بسته دلالت می‌نمایند.
۲. دومین فیلد زمان رخداد آن رویداد را نشان می‌دهد.
۳. گره ورودی لینکی که رویداد در آن اتفاق افتاده است را نمایش می‌دهد.
۴. گره خروجی لینک حاصل رویداد را نمایش می‌دهد.
۵. نوع بسته را برای مثال CBR و یا TCP نمایش می‌دهد نوع به نامی که ما بدان Application ترافیکی داده‌ایم دلالت می‌نماید. برای مثال TCP Application در مثال قبلی را "tcp" می‌نامد.
۶. اندازه بسته
۷. چندنوع پرچم در این فیلد موجود می‌باشد.
۸. این فیلد شناسه جریان ترافیکی و متعلق به IPv6 می‌باشد که کاربر می‌تواند هر جریان را که در کد OTCL ورودی تنظیم نماید. این شناسه برای تجزیه و تحلیل بیشتر می‌تواند مورد استفاده واقع شود. این امکان همچنین برای زمانی که رنگ جریان ترافیکی برای نمایش توسط NAM مشخص می‌شود، می‌تواند مورد استفاده قرار بگیرد.
۹. این آدرس مبدا به فرم "پورت. نود"
۱۰. آدرس مقصد است به همان فرم مشابه
۱۱. شماره توالی بسته متعلق به پروتکل لایه شبکه می‌باشد. اگرچه در پیاده‌سازی واقعی UDP از شماره توالی استفاده نمی‌شود، اما NS توالی UDP را نیز ثبت می‌نماید تا برای اهداف تجزیه و تحلیل و مطالعات استفاده شود.
۱۲. آخرین فیلد شماره یکتای آن بسته را مشخص می‌نماید به عنوان یک مثال خطوط اولیه یک trace را که توسط کدهای مثال قبلی تولید شده است را ملاحظه می‌نمایید:

```
+0.1 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
- 0. 1 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
R 0.114 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5 0 0 0
```

```

+ 0.114 2 3 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
- 0.114 2 3 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
R 0.240667 2 3 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
+ 0.240667 3 5 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
- 0.240667 3 5 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
R 0.240667 3 5 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 0 0
+ 0.9 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
- 0.9 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
R 0.914 1 2 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
+ 0.914 2 3 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
- 0.914 2 3 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
+ 1 0 2 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
- 1 0 2 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
R 1.01016 0 2 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
+ 1.01016 2 3 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
- 1.01016 2 3 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
R 1.040667 2 3 cbr 1000----- 2 1.0 5.0 1 1
+ 1.040667 3 5 cbr 1000----- 2 1.0 5.0 1 1
- 1.040667 3 5 cbr 1000----- 2 1.0 5.0 1 1
R 1.086667 3 5 cbr 1000 ----- 2 1.0 5.0 1 1
R 1.111227 2 3 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
+ 1.111227 3 4 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
- 1.111227 3 4 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
R 1.151867 3 4 tcp 40 ----- 1 0.0 4.0 0 2
+ 1.251867 4 3 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
- 1.251867 4 3 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
+ 1.251867 4 3 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
- 1.251867 4 3 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
R 1.292507 4 3 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
+ 1.292507 3 2 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
- 1.292507 3 2 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
R 1.393573 3 2 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
+ 1.393573 2 0 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
- 1.393573 2 0 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
R 1.403733 2 0 ack 40 ----- 1 4.0 0.0 0 3
+ 1.403733 0 2 tcp 552 ----- 1 0.0 4.0 1 4
- 1.403733 0 2 tcp 552 ----- 1 0.0 4.0 1 4
+ 1.403733 0 2 tcp 552 ----- 1 0.0 4.0 2 5
- 1.405941 0 2 tcp 552 ----- 1 0.0 4.0 2 5
R 1.415941 0 2 tcp 552 ----- 1 0.0 4.0 1 4

```

۲-۶-۳ Trace کردن زیر مجموعه ای از رویدادها :

در بخش قبلی و تاکنون چگونگی ثبت کردن کلیه رویدادهای شبیه سازی شده را در نظر گرفته بودیم. اکنون راهی برای ثبت کردن تنها جزیی از رویدادها را ارائه می دهیم. اولین راه جایگزین کردن دستور < نام فایل > \$ns trace-all با دستور \$ns trace -queue می باشد که به عنوان مثال به شکل زیر می توان تایپ نمود:

```
$ ns trace -queue $n2 $n3 $file1
```

که نتیجه آن یک فایل خروجی از نوع trace می باشد که شامل تنها رویدادهایی است روی لینک بین نودهای n2,n3 رخ داده است (این نودها را در مثال قبلی تعریف کرده بودیم) یک دستور مشابه می تواند برای nam trace با استفاده از nam - trace queue بجای trace - queue باشد البته trace- queue باید پس از تعریف لینکها واقع شوند. همچنین امکان فیلتر کردن رویدادها از طریق کدهای tcl و با استفاده از دستورات سیستم عامل unix نیز وجود دارد.

```
#set queue size of link (n-n3)to 20
$ns queue -limit $n2 $n3 20
Setup a TCP connection
Set tcp [new agent/TCP]
$ns attach-agent $n0 $tcp
Set sink [new agent/TCPS ink]
$ns attach-agent $n4 $sink
$tcp set fid_ 1
$tcp set packetsize _ 552
```

```
#setup a FTP over TCPconnection
Set ftp [new application /FTP]
$ftp attach -agent $tcp
```

```
#setup a UDPconnection
Set udp [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n5 $null
$ns connect $udp $null
$udp set fid_2
```

```
#setup a CBRover UDP connection
Set cbr [new application /traffic/CBR]
$cbr attach-agent $udp
```

```
$cbr set packetize_ 1000
$cbr set rate_0.01Mb
$cbr set random_false
```

```
$ns at 0.1 "$cbr start"
$ns at 1.0 "$ftp start"
$ns at 124.0 "$ftp stop"
$ns at 124.5 "$cbr stop"
```

```
#procedure for plotting window size.gets as arguments the name
# of the tcp source noded (called "tcp source ")and of output file.
Proc plotwindow {tcpsource file} {
Global ns
Set time0.1
Set now [$ns now]
Set cwnd [$tcpsource set cwnd_]
Puts $file "$now $cwnd"
$ns at {exper $now+$time} "plotwindow $tcp source $file"
}
$ns at 0.1 "plotwindow $tcp $winfile"
$ns at 125.0 "finish"
$ns run
```

• چند مثال شبیه سازی در NS:

همان طور که قبلاً نیز گفته شد، برنامه های شبیه سازی در NS، در یک فایل اسکریپت با پسوند tcl نوشته می شوند و سپس برای اجرای آن از دستور زیر استفاده می شود:

```
NS <tclscript>
```

البته باید قبلاً مسیری که فایل tclscript آنجا قرار دارد در path آورده شده باشد. می توان بدون

آن که دستورات شبیه سازی را در فایل tclscript نوشت، در محیط tcl shell دستورات را یکی یکی وارد نمود، که روش چندان روش مناسبی نمی باشد. در این بخش از گزارش اخیر به ذکر چند مثال و توصیف عملکرد هر یک می پردازیم.

مثال ۱۳:

در این مثال به طور خیلی ساده و ابتدایی به نحوه ایجاد توپولوژی شبکه شامل نودها، لینک ها و

نحوه مونیتور نمودن صف ها و مشاهده آن در nam می پردازیم.

اولین قدم، ایجاد یک object از شبیه‌سازی می‌باشد که این امر به‌صورت زیر انجام می‌شود:

```
set NS [new Simulator]
```

جهت ثبت و ذخیره‌سازی نتایج حاصل از شبیه‌سازی و ردیابی نمودن صف و استفاده از آن در

nam، فایل out.nam به‌صورت زیر باز می‌شود.

```
set nf [open out.nam w]
$NS namtrace-all $nf
```

مطابق با دستورات فوق، فایل out.nam جهت نوشتن اطلاعات شبیه‌سازی باز می‌شود و اشاره‌گر

فایل nf به آن اختصاص می‌یابد و در مدت شبیه‌سازی، تمام داده‌های شبیه‌سازی که به نحوی به

nam وابسته می‌باشند در این فایل ذخیره می‌شوند.

در مرحله بعدی یک روال پایان به نام finish ایجاد می‌شود، که هنگام اتمام شبیه‌سازی

دستورات موجود در این روال اجرا می‌شود. روال فوق به‌صورت زیر می‌باشد:

```
proc finish()
{
global NS nf
NS flush-trace
close $nf
exec nam out.nam &
exit 0
}
```

در لحظه خاتمه شبیه‌سازی، روال فوق اجرا می‌شود که باعث می‌شود تمام داده‌های شبیه‌سازی

مربوط به nam در فایل out.nam که دارای اشاره‌گر nf می‌باشد، ذخیره شده و سپس فایل فوق بسته

می‌شود و به دنبال آن nam اجرا می‌شود و نتایج شبیه‌سازی که در فایل out.nam نوشته شده بود،

به‌صورت انیمیشن نشان داده می‌شود.

زمان اجرای روال finish که در بالا آورده شده است، با کمک دستور at و به‌صورت زیر قابل

تنظیم است:

```
$NS at 5.0 "finish"
```


دستور فوق موجب می‌شود که روال finish در زمان 5.0 اجرا گردد.

در نهایت برای اجرای شبیه‌سازی باید از دستور زیر استفاده کرد:

```
$NS run
```

مطالبی که در بالا ذکر گردید، قسمت‌های اصلی تشکیل دهندهٔ هر فایل tclscript برای انجام شبیه‌سازی می‌باشد. جهت ایجاد توپولوژی شبکه شامل : نودها، لینک‌ها اتصال دهندهٔ نودها، عاملان ارسال و اتصال آنها به نودها، باید از دستورات خاص NS استفاده کرد، که بهتر است که دستورات فوق، قبل از دستور "finish" at 5.0 \$NS و بعد از توصیف روال finish آورده شود.

به عنوان مثال برای ایجاد یک توپولوژی شبکه شامل دو نود به نام‌های n0 و n1، از دستورات زیر استفاده می‌شود:

```
set n0 [$NS node]
set n1 [$NS node]
```

جهت اتصال دو نود فوق به یکدیگر، از طریق لینک دو طرفه با سرعت 1Mb/s، تأخیر 10 میلی ثانیه و بافر از نوع FIFO، از دستور زیر استفاده می‌شود:

```
$NS duplex-link $n0 $n1 1Mb 10ms DropTail
```

در زیر کد کامل برنامه شبیه‌ساز فوق آورده شده است:

```
#Create a simulator object
set NS [new Simulator]
```

```
#Open the nam trace file
set nf [open out.nam w]
$NS namtrace-all $nf
```

```
#Define a 'finish' procedure
proc finish { } {
    global NS nf
    $NS flush-trace
    #Close the trace file
    close $nf
    #Execute nam on the trace file
    exec nam out.nam &
```

```

    exit 0
}

#Create two nodes
set n0 [$NS node]
set n1 [$NS node]

#Create a duplex link between the nodes
$NS duplex-link $n0 $n1 1Mb 10ms DropTail

#Call the finish procedure after 5 seconds of simulation time
$NS at 5.0 "finish"

#Run the simulation
$NS run

```

بعد از اجرای مثال فوق، چنانچه در محیط گرافیکی Xwindows باشیم، خروجی مطابق با شکل ۱-۱ در روی صفحه مونیتر مشاهده خواهد شد.

شکل (۱-۱): خروجی مثال ۱۳ در محیط nam

مثال ۱۴:

در مثال ساده قبل، فقط دو نود شبکه ایجاد گردیدند و به کمک یک لینک به یکدیگر متصل شدند. در مثال فوق هیچگونه داده ای بین نودها ایجاد و ارسال نگردید. برای ارسال داده، ابتدا باید عاملان مناسب تعریف شوند و به نودهای شبکه متصل گردند. در این مثال به تکمیل مثال قبل می پردازیم. جهت ایجاد عامل ارسال و اتصال آن به نودهای شبکه دستورات زیر به کار می رود:

```
set cbr0 [new Agent/CBR]
```

```
$NS attach-agent $n0 $cbr0
$cbr0 set packetSize 500
$cbr0 set interval 0.005
```

دستورات فوق، باعث ایجاد یک منبع ترافیکی CBR با نام cbr0 که به نود n0 متصل است، می‌شود.

مشخصه طول بسته (packetSize) و فاصله زمانی بین بسته ها (interval)، به ترتیب برابر با ۵۰۰ بایت و 0.005 ثانیه (معادل سرعت ۲۰۰ بسته در ثانیه) قرار داده شده است.

جهت ایجاد یک عامل Null به نام null0، که در حکم دریافت کننده ترافیک عمل می‌کند و اتصال آن

به نود n1 دستورات زیر استفاده می‌شود:

```
set null0 [new Agent/Null]
$NS attach-agent $n1 $null0
```

بعد از ایجاد عاملان ارسال و دریافت، باید اتصال بین این دو عامل برقرار گردد. این کار به صورت زیر انجام می‌شود.

```
$NS connect $cbr0 $null0
```

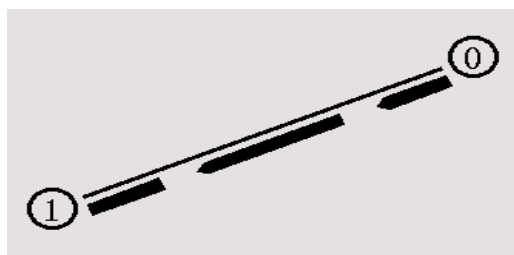
جهت تعیین زمان شروع به کار و پایان ارسال منابع ترافیکی، از دستور at استفاده می‌شود. طبیعی است که زمان پایان ارسال منابع ترافیکی، باید قبل از زمان پایان شبیه سازی که قبلاً برابر با 5.0 در نظر گرفته شده بود، باشد. دستورات زیر، زمان شروع و پایان منبع ترافیکی cbr0 را به ترتیب برابر با 0.5 و 4.5 قرار می‌دهد.

```
$NS at 0.5 "cbr0 start"
$NS at 4.5 "cbr0 stop"
```

بعد از اجرای مثال فوق، محیط nam ظاهر می‌شود. چنانچه کلید play را فعال سازیم، در این صورت

بعد از گذشت نیم ثانیه از آغاز شبیه سازی، نود n0 شروع به ارسال بسته های اطلاعاتی به مقصد نود

n1 می‌کند که در nam به صورت شکل (۱-۲) قابل رؤیت می‌باشد.

شکل (۲-۱):

خروجی حاصل

از مثال ۱۴

مثال ۱۵:

در این مثال یک شبکه با چهار نود در نظر می‌گیریم، که دو نود شبکه از طریق نود سوم برای چهارمین نود شبکه داده ارسال می‌کنند. در این مثال نحوه جداسازی و تشخیص ترافیک‌های نود‌های فوق از یکدیگر را توصیف خواهیم کرد. ابتدا برای ایجاد چهار نود به نام‌های $n0$, $n1$, $n2$ و $n3$ از دستورات زیر استفاده می‌کنیم:

```
set n0 [$NS node]
set n1 [$NS node]
set n2 [$NS node]
set n3 [$NS node]
```

جهت اتصال نودهای فوق به یکدیگر و ایجاد لینک، دستورات زیر را اضافه می‌نماییم:

```
$NS duplex-link $n0 $n2 1Mb 10ms DropTail
$NS duplex-link $n1 $n2 1Mb 10ms DropTail
$NS duplex-link $n3 $n2 1Mb 10ms DropTail
```

بدین ترتیب تمام لینک‌ها اتصال دهنده نود‌های شبکه دارای سرعت 1Mb/s، تأخیر ۱۰ میلی

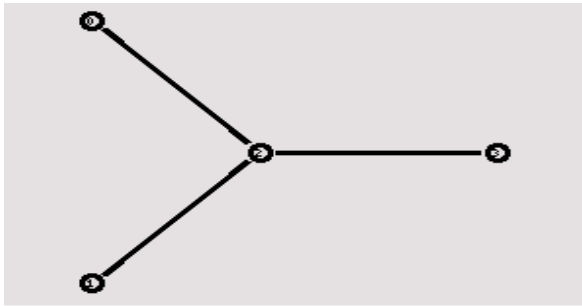
ثانیه و بافر از نوع FIFO می‌باشند.

جهت تنظیم مناسب شکل توپولوژی شبکه در nam سه دستور زیر استفاده می‌شود:

```
$NS duplex-link-op $n0 $n2 orient right-down
$NS duplex-link-op $n1 $n2 orient right-up
$NS duplex-link-op $n2 $n3 orient right
```

بعد از اجرای دستورات فوق، توپولوژی شبکه و لینک‌ها اتصالی آن به صورت شکل (۳-۱) در

nam نمایش داده خواهد شد.

شکل (۳-۱): خروجی حاصل از
مثال ۱۵

بعد از ایجاد نودهای شبکه و لینک‌ها اتصال دهنده آنها، باید منابع ترافیکی تعریف شوند و به نودهای فرستنده (نودهای n0 و n1) اتصال یابند. همچنین یک عامل گیرنده از نوع Null تعریف می‌کنیم، که به نود n3 اتصال می‌یابد و در حکم گیرنده می‌باشد.

```
set cbr0 [new Agent/CBR]
$NS attach-agent $n0 $cbr0
$cbr0 set packetSize_ 500
$cbr0 set interval_ 0.005
```

```
set cbr1 [new Agent/CBR]
$NS attach-agent $n1 $cbr1
$cbr1 set packetSize_ 500
$cbr1 set interval_ 0.005
```

```
set null0 [new Agent/Null]
$NS attach-agent $n3 $null0
```

در دستورات فوق، دو عامل منبع ترافیکی CBR به نام‌های cbr0 و cbr1 ایجاد شده‌اند و به نودهای n0 و n1 اتصال یافته‌اند. منابع ترافیکی cbr0 و cbr1 دارای طول بسته برابر با ۵۰۰ بایت و سرعت ارسال ۲۰۰ بسته در ثانیه می‌باشند. همچنین یک عامل Null به نام null0 ایجاد شده‌است و به نود n3 اتصال یافته است.

حال جهت اتصال منابع ترافیکی cbr0 و cbr1 به عامل دریافت null0 دستورات زیر استفاده می‌شود:

```
$NS connect $cbr0 $null0
$NS connect $cbr1 $null0
```

اکنون برای تعیین زمان شروع به کار منابع ترافیکی و همچنین زمان خاتمه ارسال، از دستور

at به صورت زیر استفاده می شود:

```
$NS at 0.5 "$cbr0 start"
$NS at 1.0 "$cbr1 start"
$NS at 4.0 "$cbr1 stop"
$NS at 4.5 "$cbr0 stop"
```

با توجه به دستورات فوق، منابع ترافیکی cbr0 و cbr1 به ترتیب در زمان های 0.5 و 1.0 شروع

به فرستادن داده و در زمان های 4.0 و 4.5 متوقف می شوند.

با توجه به مشخصات ترافیکی منابع ترافیکی cbr0 و cbr1، مشخص می شود که نرخ ارسال هر

یک برابر با 0.8 Mb/s می باشد و بنابراین مجموع نرخ ارسال منابع ترافیکی فوق برابر با 1.6 Mb/s

می باشد، که این مقدار از ظرفیت قابل تحمل لینک n2 به n3 (1 Mb/s) بیشتر است. بنابراین انتظار

داریم که بعد از مدتی، اتلاف بسته ها در نود n2 مشاهده شود.

برای مشاهده و تمایز جریان های ترافیکی منابع cbr0 و cbr1 از یکدیگر، از مشخصه های جریان

(fid) متفاوت به صورت زیر استفاده می کنیم:

```
$cbr0 set fid_ 1
$cbr1 set fid_ 2
```

همچنین برای آن که جریان های ترافیکی cbr0 و cbr1 با رنگ های متفاوت در nam نشان داده

شود، دستورات زیر را در اول برنامه شبیه سازی اخیر اضافه می نماییم:

```
$NS color 1 Blue
$NS color 2 Red
```

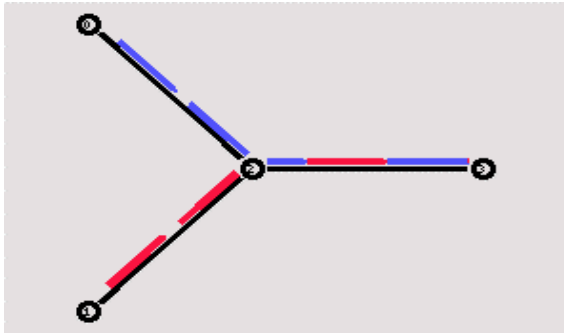
بدین ترتیب جریان های ترافیکی منابع cbr0 و cbr1، با رنگ های آبی و قرمز از یکدیگر جدا

می شوند. بعد از اجرای برنامه فوق، خروجی مطابق با شکل (۴-۱) را در nam مشاهده خواهیم کرد.

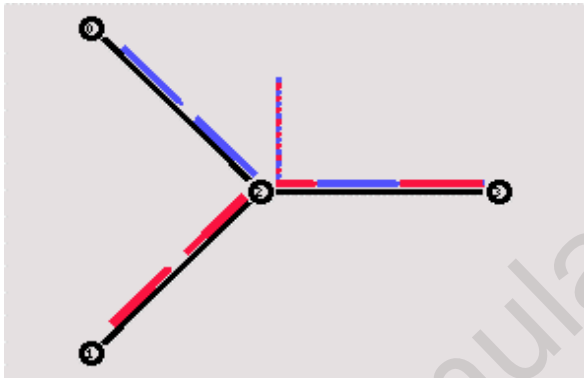
برای مونیتور نمودن صف مربوط به لینک n2 به n3 دستور زیر را اضافه می کنیم:

```
$NS duplex-link-op $n2 $n3 queuePos 0.5
```

بعد از اجرای دوباره مثال اخیر، خروجی شکل ۵-۱ بر روی صفحه مونیتور دیده خواهد شد.

شکل (۴-۱): خروجی حاصل از
مثال تکمیل یافته ۱۵

شکل (۵-۱) : خروجی حاصل از
مثال تکمیل یافته ۱۵

برای حفظ عدالت در میزان اتلاف بسته‌های منابع ترافیکی cbr0 و cbr1، در بافر نود n2، تعریف

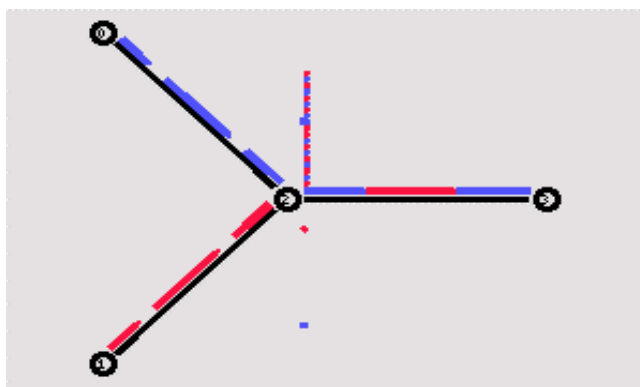
لینک بین نود های n2 و n3 را به صورت زیر تغییر می‌دهیم :

\$NS duplex-link \$n3 \$n2 1Mb 10ms SFQ

در این صورت از مکانیسم صف‌بندی SFQ، در صف مربوط به نود n2 به n3 استفاده می‌شود، که

باعث می‌شود تا به طور مساوی بسته‌های ترافیکی منابع cbr0 و cbr1 در بافر نود n2 تلف گردند.

خروجی مثال اخیر در این حالت در شکل (۶-۱) نشان داده شده است.

شکل (۶-۱): خروجی حاصل از مثال تکمیل یافته ۱۵

مثال ۱۶: مسیریابی دینامیکی

در این قسمت به بررسی یک مثال در مورد مسیریابی دینامیکی در NS می‌پردازیم. در مثال اخیر ابتدا یک شبکه با توپولوژی چرخان به وجود آمده و سپس یک خرابی موقت در یکی از لینکها آن به وجود می‌آید و سپس با کمک مسیریابی دینامیکی، مسیریابی تعدیل می‌یابد.

ابتدا برای ایجاد هفت نود شبکه، دستورات زیر استفاده می‌گردند:

```
for {set i 0} {$i < 7} {incr i} {
  set n($i) [$NS node]
}
```

نودهای شبکه فوق در آرایه $n()$ ذخیره می‌شوند. برای ایجاد لینکها اتصال دهنده نودها،

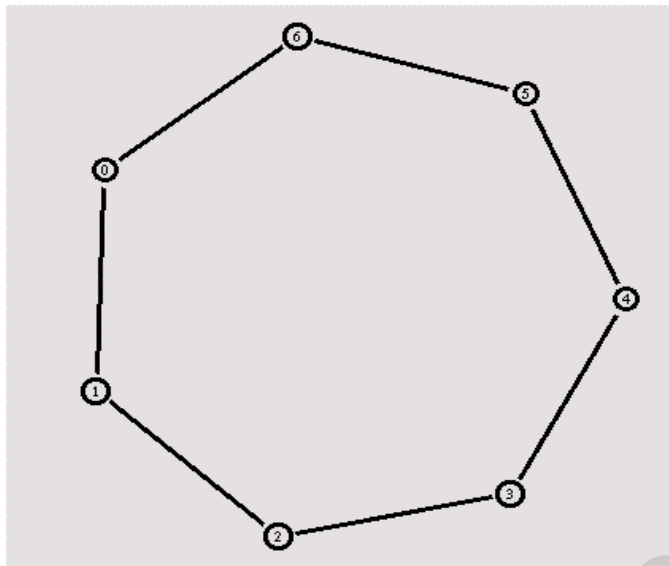
دستورهای زیر به کار می‌روند:

```
for {set i 0} {$i < 7} {incr i} {
  $NS duplex-link $n($i) $n([expr ($i+1)%7]) 1Mb 10ms DropTail
}
```

بدین ترتیب تمام نودهای شبکه با لینکهای با سرعت 1Mb/s، تأخیر ۱۰ میلی ثانیه و بافر از نوع

FIFO به یکدیگر متصل می‌شوند و یک توپولوژی چرخان به صورت شکل (۷-۱) را ایجاد می‌کنند.

شکل (۷-۱): خروجی حاصل از مثال ۱۶

حال به کمک دستورات زیر، یک منبع ترافیکی CBR با نام cbr0 در نود n(0) ایجاد می‌گردد. همچنین عامل دریافت از نوع Null به نام null0 در نود n(3) به وجود می‌آید و سپس عملهای ارسال cbr0 و دریافت null0 به یکدیگر متصل می‌گردند. منبع ترافیکی cbr0 در زمان 0.5 شروع به کار و در زمان 4.5 متوقف می‌گردد.

```
set cbr0 [new Agent/CBR]
$NS attach-agent $n(0) $cbr0
$cbr0 set packetSize_ 500
$cbr0 set interval_ 0.005
```

```
set null0 [new Agent/Null]
$NS attach-agent $n(3) $null0
```

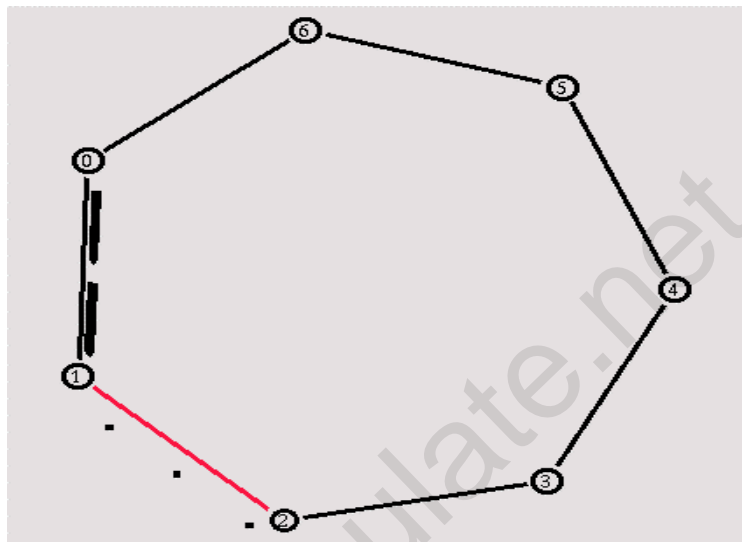
```
$NS connect $cbr0 $null0
```

```
$NS at 0.5 "$cbr0 start"
$NS at 4.5 "$cbr0 stop"
```

حال فرض کنید که لینک واسط بین نودهای n(1) و n(2) برای مدت یک ثانیه دچار خرابی شود. به کمک دستورات زیر می‌توان خرابی موقت به مدت یک ثانیه بین نودهای n(1) و n(2) به وجود آورد:

```
$NS rtmodel-at 1.0 down $n(1) $n(2)
$NS rtmodel-at 2.0 up $n(1) $n(2)
```

بعد از اجرای مثال فوق، مشاهده می‌شود که بین زمان‌های یک و دو، لینک $n(1)$ به $n(2)$ قطع می‌گردد و تمام داده‌های ارسالی نود $n(0)$ به $n(3)$ در این فاصله از بین می‌رود. در شکل (۸-۱) حالت فوق نشان داده شده است.

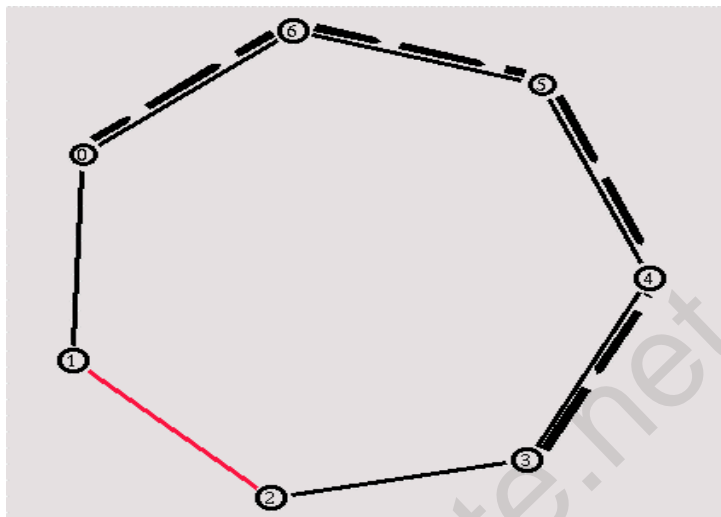
شکل (۸-۱): خروجی حاصل از مثال تکمیل یافته ۱۶

برای حل این مشکل، باید از مسیریابی دینامیکی استفاده گردد. بدین منظور در ابتدای برنامه شبیه‌ساز اخیر، دستور زیر را اضافه می‌کنیم:

\$NS rtproto DV

در این مثال از الگوریتم مسیریابی دینامیکی بردار فاصله (Distance Vector, DV) استفاده شده است. بعد از اجرای دوباره مثال، دیده می‌شود که علاوه بر بسته‌های داده ارسالی بین نودهای $n(0)$ و $n(3)$ ، بسته‌های کوچک خاصی که در الگوریتم‌های مسیریابی دینامیکی برای مبادله اطلاعات مسیریابی بین نودهای شبکه به کار می‌رود، در شبکه جاری می‌شوند. وقتی که لینک بین نود $n(1)$ و $n(2)$ در زمان 1.0 دچار اشکال شود، جداول مسیریابی به روز آوری می‌شوند و ترافیک‌های ارسالی

نود $n(0)$ به $n(3)$ از طریق مسیر $n(6), n(5), n(4)$ فرستاده می‌شود. در شکل (۹-۱) خروجی حاصل از شبیه‌سازی حالت اخیر نشان داده شده است.

شکل (۹-۱): خروجی حاصل از مثال تکمیل یافته ۱۶

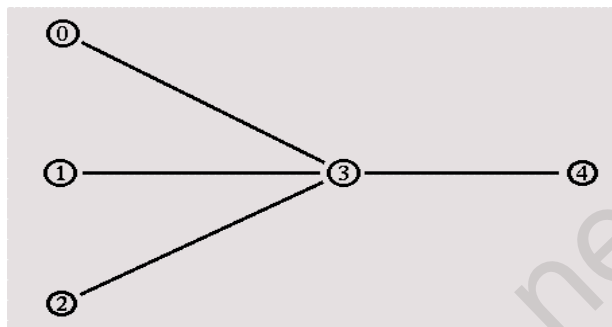
مثال ۱۷:

در این مثال به بررسی نحوه ایجاد فایل خروجی برای xgraph می‌پردازیم. Xgraph یکی از اجزای تشکیل دهنده شبیه‌ساز NS می‌باشد، که برای رسم گرافیکی نتایج حاصل از شبیه‌سازی به کار می‌رود. جهت استفاده از xgraph، باید فایل خروجی مناسب برای آن ایجاد شود. در این مثال به بررسی نحوه ایجاد فایل خروجی xgraph می‌پردازیم. برای ایجاد توپولوژی شبکه، از دستورات زیر استفاده می‌شود:

```
set n0 [$NS node]
set n1 [$NS node]
set n2 [$NS node]
set n3 [$NS node]
set n4 [$NS node]
```

```
$NS duplex-link $n0 $n3 1Mb 100ms DropTail
$NS duplex-link $n1 $n3 1Mb 100ms DropTail
$NS duplex-link $n2 $n3 1Mb 100ms DropTail
$NS duplex-link $n3 $n4 1Mb 100ms DropTail
```

بدین ترتیب یک شبکه با ۵ نود به نام‌های n_0, n_1, n_2, n_3 و n_4 ایجاد می‌شود. نودهای شبکه با کمک لینک‌های با سرعت 1 Mb/s، تأخیر ۱۰۰ میلی ثانیه و بافر از نوع FIFO، به یکدیگر متصل شده اند و توپولوژی شبکه به صورت شکل (۱-۱۰) می‌باشد.

شکل (۱-۱۰): توپولوژی شبکه مثال ۱۷

برای اتصال منابع ترافیکی به نودهای n_0, n_1 و n_2 روال attach-expoo-traffic به صورت زیر تعریف شده است:

```

proc attach-expoo-traffic { node sink size burst idle rate } {

    #Get an iNstance of the simulator
    set NS [Simulator iNstance]
    #Create a UDP agent and attach it to the node
    set source [new Agent/CBR/UDP]
    $NS attach-agent $node $source
    #Create an Expoo traffic agent and set its configuration parameters
    set traffic [new Traffic/Expoo]
    $traffic set packet-size $size
    $traffic set burst-time $burst
    $traffic set idle-time $idle
    $traffic set rate $rate
    #Attach the traffic agent to the traffic source
    $source attach-traffic $traffic
    #Connect the source and the sink
    $NS connect $source $sink
    return $source
}
  
```

روال فوق، دارای ۶ آرگمان ورودی است که عبارتند از: یک نود (مشخصه ورودی node)، یک گیرنده ترافیک که از قبل تعریف شده است (مشخصه ورودی sink)، طول بسته‌های ارسالی (مشخصه ورودی size)، میانگین طول نواحی انفجار و سکوت منبع ترافیکی نمایی (مشخصه‌های ورودی burst و idle) و نرخ ارسال منبع ترافیکی (مشخصه ورودی rate).

در روال فوق، ابتدا یک عامل ارسال از نوع UDP و با نام source ایجاد می‌گردد و به نود node متصل می‌شود. سپس یک منبع ترافیکی نمایی با نام traffic تعریف می‌شود و مشخصه‌های طول بسته، میانگین طول ناحیه burst و میانگین طول ناحیه idle آن به ترتیب برابر با size, burst و idle قرار می‌گیرد. منبع ترافیکی traffic به عامل ارسال source اتصال می‌یابد و سپس عامل ارسال source به عامل دریافت sink اتصال یافته و روال خاتمه می‌یابد.

برای استفاده از روال فوق، از دستورات زیر استفاده می‌شود:

```
set sink0 [new Agent/LossMonitor]
set sink1 [new Agent/LossMonitor]
set sink2 [new Agent/LossMonitor]

$NS attach-agent $n4 $sink0
$NS attach-agent $n4 $sink1
$NS attach-agent $n4 $sink2

set source0 [attach-expoo-traffic $n0 $sink0 200 2s 1s 100k]
set source1 [attach-expoo-traffic $n1 $sink1 200 2s 1s 200k]
set source2 [attach-expoo-traffic $n2 $sink2 200 2s 1s 300k]
```

بدین ترتیب سه عامل دریافت از نوع LossMonitor و با نام‌های sink0، sink1 و sink2 ایجاد شده‌اند و هر سه به نود n4 متصل گردیده‌اند. همچنین با کمک روال attach-expoo-traffic سه عامل ارسال UDP با نام‌های source0، source1 و source2 در نودهای n0، n1 و n2 ایجاد شده‌اند. به هریک از عامل‌های ارسال فوق، یک منبع ترافیکی از نوع نمایی و با مشخصه‌هایی که در بالا آورده شده است، وصل گردیده است.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، در این مثال از عامل دریافت LossMonitor استفاده شده‌است. این عامل دریافت قادر است که میزان بایت های دریافتی را که در محاسبه پهنای باند لازم است، نگهداری کند.

برای ذخیره سازی داده‌های شبیه‌سازی سه فایل با نام‌های out0.tr, out1.tr و out2.tr بادرستورات زیر باز می‌شوند

```
set f0 [open out0.tr w]
set f1 [open out1.tr w]
set f2 [open out2.tr w]
```

هنگام خاتمه شبیه‌سازی، سه فایل فوق باید بسته شوند و سپس برنامه xgraph برای نمایش داده‌های حاصل از شبیه‌سازی اجرا گردد. بدین منظور از روال finish به‌صورت زیر استفاده می‌شود:

```
proc finish { } {
    global f0 f1 f2

    #Close the output files
    close $f0
    close $f1
    close $f2

    #Call xgraph to display the results
    exec xgraph out0.tr out1.tr out2.tr -geometry 800x400 &
    exit 0
}
```

در این قسمت به بررسی نحوه ذخیره سازی داده‌ها در فایل‌های خروجی، می‌پردازیم. بدین منظور روال record به‌صورت زیر تعریف می‌گردد:

```
proc record { } {
    global sink0 sink1 sink2 f0 f1 f2
    #Get an iNStance of the simulator
    set NS [Simulator iNStance]
```

```
#Set the time after which the procedure should be called again
set time 0.5
```

```
#How many bytes have been received by the traffic sinks?
set bw0 [$sink0 set bytes_]
set bw1 [$sink1 set bytes_]
set bw2 [$sink2 set bytes_]
```

```
#Get the current time
set now [$NS now]
```

```
#Calculate the bandwidth (in MBit/s) and write it to the files
puts $f0 "$now [expr $bw0/$time*8/1000000]"
puts $f1 "$now [expr $bw1/$time*8/1000000]"
puts $f2 "$now [expr $bw2/$time*8/1000000]"
```

```
#Reset the bytes_ values on the traffic sinks
$sink0 set bytes_ 0
$sink1 set bytes_ 0
$sink2 set bytes_ 0
```

```
#Re-schedule the procedure
$NS at [expr $now+$time] "record"
```

```
}
```

در این روال که هر نیم ثانیه، یک بار به طور متناوب اجرا می گردد، ابتدا تعداد بایتهای دریافت شده هر

گیرنده محاسبه شده و در متغیرهای bw0، bw1 و bw2 قرار می گیرند و سپس پهنای باند هر عامل

گیرنده برحسب Mb/s محاسبه شده و در فایل های خروجی مربوطه قرار می گیرد.

جهت زمان بندی شروع و پایان هر منبع ترافیکی از دستورات زیر استفاده می شود:

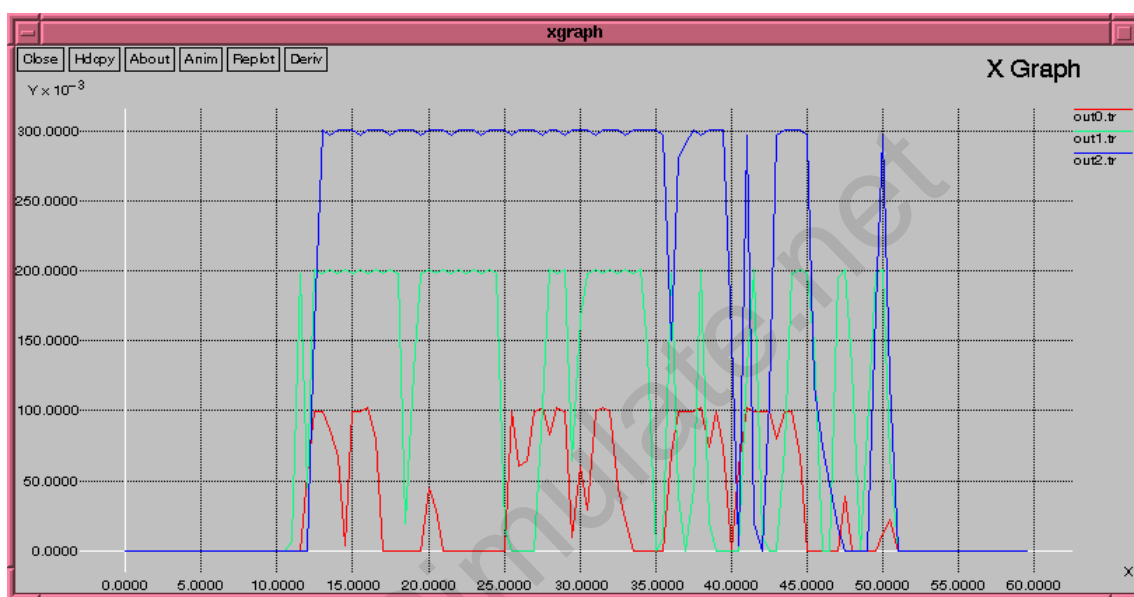
```
$NS at 0.0 "record"
$NS at 10.0 "$source0 start"
$NS at 10.0 "$source1 start"
$NS at 10.0 "$source2 start"
$NS at 50.0 "$source0 stop"
$NS at 50.0 "$source1 stop"
$NS at 50.0 "$source2 stop"
$NS at 60.0 "finish"
$NS run
```

مشاهده می شود که منابع ترافیکی source0، source1 و source2 هر سه در زمان ۱۰ شروع به

ارسال و در در زمان ۵۰ متوقف می شوند. روال record هر نیم ثانیه یک بار اجرا می شود و اقدام به

ذخیره سازی داده های حاصل از شبیه سازی می نماید. در زمان ۶۰ روال finish اجرا می شود و شبیه سازی خاتمه می یابد.

در شکل (۱۱-۱) خروجی برنامه فوق که نمودار گرافیکی پهنای باند می باشد، در محیط xgraph نشان داده شده است.

شکل (۱۱-۱): نمودار گرافیکی پهنای باند در مثال ۱۷

فصل ۳

چگونگی کار کردن با فایل های trace

شبیه ساز NS می تواند مقدار زیادی اطلاعات به تفصیل برای رویدادهای رخ داده روی شبکه فراهم می کند. اگر ما بخواهیم این اطلاعات را بررسی نماییم، ممکن است لازم باشد اطلاعات مناسب را از فایل های trace، استخراج نماییم و آنها را دستکاری نماییم.

یکی از راهها آن است که برنامه ها را در هر زمان برنامه نویسی که می تواند فایل های اطلاعاتی را مدیریت نماید بنویسیم. در عین حال چندین ابزار که به نظر می رسد مخصوصاً برای اهداف تطبیق داده شده تاکنون وجود دارد و تحت چندین سیستم عامل متفاوت (ویندوز، لینوکس، یونیکس) به طور رایگان عرضه شده اند و در همه آنها نیاز است که اسکریپت های کوتاهی که نوشته شده بدون نیاز به کامپایل شدن، تفسیر شده و اجرا شوند.

۳-۱: پردازش فایل های اطلاعاتی با awk

Awk به ما اجازه می دهد اعمال ساده ای روی فایل های اطلاعاتی مانند معدل گیری مقادیر روی ستون داده شده، جمع کردن، یا ضرب کردن عبارات بین چندین ستون و همه اعمال قالب بندی مجدد اطلاعات و غیره را انجام دهیم. در ۲ مثال پایین نشان می دهیم چگونه از مقادیر ستون داده شده در یک فایل معدل گیری نماییم و سپس انحراف استاندارد را محاسبه می نماییم.

```
BEGIN{ FS = "\t" } {n1++ } {s=s+$4} END {print "average:" s/n1}
```

جدول ۳-۱ : اسکریپت awk برای معدل گیری مقادیر ستون ۴ یک فایل

به خاطر داشته باشید "\t" زمانی که ستونهای جدول بندی شده باشند باید استفاده شوند و اگر این گونه نباشد، باید آن را با " " جایگزین کرد.

```
BEGIN {FS = "\t"} {n1 ++} {d=$4-t} {s2=+d*d}END {print "standev : " sqrt (s2/1n)}
```

جدول ۳-۲: اسکریپت awk برای بدست آوردن انحراف استاندارد ستون ۴ یک فایل.

جهت استفاده اولین اسکریپت جهت محاسبه میانگین ستون چهارم یک فایل به نام "out.ns" در سیستم عامل unix تایپ می کنیم :

```
Awk - f Averag. awk out.ns
```

که ما باید به عنوان نتیجه چیزی مشابه :

```
Averag : 29.379
```

برای میانگین ستون ۴ (که اولین ستون را به نام شماره ۱ می شناسیم) را انتظار داشته باشیم.

حال برای محاسبه انحراف استاندارد آن ستون می نویسیم :

```
Awk - v t= 29.397 - f stDev : awk out.ns
```

آنچه که در پاسخ دریافت می کنیم مشابه standev:33.2003 می باشد به یاد داشته باشید که

اسکریپت بالا، لازم است مقدار میانگین بدست آمده اند اسکریپت قبلی را در دستور محاسبه انحراف

استاندارد، کپی نماییم. این مثال نشان می دهد که چگونه پارامترها را به یک اسکریپت awk، پاس دهیم.

به یاد داشته باشید اگر در پایان اسکریپت اول (جدول ۳-۱) تقسیم به nl را انجام ندهیم، به جای بدست

آوردن معدل و میانگین، مجموع اقلام ستون ۴ آن فایل را خواهیم داشت. بهترین راه برای بدست آوردن میانگین و انحراف معیار استفاده از آرایه‌هاست:

```
BEGIN {FS = "\t"} { val [n1]=$4 } {n1 ++} {s=s+$4} END
av=s/n1
for (i in val ) {
d=val [i]-av
s2=s2+d*d
}
Print "average: "av " standev" sqrt (s2/n1)}
```

جدول ۳-۳ : اسکریپت awk میانگین و انحراف استاندارد.

مثال بعدی یک فایل با پانزده ستون (۰ تا ۱۴) را به عنوان ورودی می‌گیرد پس از آن یک خروجی ۵ ستونی را که در ابتدا هیچکدام از آنها را نداشت ایجاد می‌نماید. یک ستون از فایل اولیه می‌باشد که ستون شماره ۱ است و ستون ۲ تا ۵ به ترتیب مجموع ستونهای ۵-۳ ، ۸-۶ ، ۱۱-۹ و ۱۴-۱۲ است

```
BEGIN {FS = "\t"} { 11=$3+$4+$5 } {12=$6+$7+$8}{d1=$9+$10+$11}\
{d2=$12+$13+$14}{print $1"\t"11"\t"12"\t"d1"\t"d2 }END { }
```

شکل ۳-۴ : اسکریپت awk برای برش و کنار هم قراردادن ستونها

برای استفاده از این اسکریپت می‌توانید بنویسید :

```
Awk -f suma.awk conn4.tr >outfile
```

که فایل اصلی conn4.tr و خروجی درون فایل به نام outfile قرار خواهد گرفت و فایل suma.awk فایلی است که کد جدول ۳-۴ درون آن واقع گردیده است.

۳-۲: استفاده از grep :

دستور grep در unix به ما اجازه می‌دهد تا یک فایل را فیلتر نماییم. ما فایل جدیدی را ایجاد می‌نماییم که تنها شامل خطوطی از فایل اولیه است که دنباله‌ای از کاراکترها را که مشخص نموده‌ایم، دارا می‌باشند. به عنوان مثال خروجی trace در ns ممکن است شامل همه بسته‌هایی که از همه لینک‌ها می‌گذرند باشند و ما ممکن است علاقه‌مند باشیم تنها بسته‌هایی از نوع TCP را که از نود شماره ۰ به نود شماره ۲ رفته‌اند را داشته باشیم. اگر آن خطوط رویدادهایی شامل رشته "TCP 2 0" باشند پس ما مجبوریم تایپ نماییم :

Grep "0 2 TCP" tr1.tr > tr2.tr

۳-۳: پردازش فایل‌های داده‌ای با perl :

PERL حروف ابتدایی عبارت "Practical Extraction and Language" می‌باشد. Perl اجازه فیلترکردن آسان و پردازش فایل‌های اطلاعاتی ASCII در یونیکس را می‌دهد. این زبان توسط Larry wall و با ایده اصلی تسهیل وظایف سیستم‌های مدیریت ایجاد گردید. Perl بسیا رشد کرده و امروزه یک زبان همه منظوره و یکی از ابزارهای پرکاربرد برای وب و مدیریت کردن اطلاعات اینترنت می‌باشد. Perl یک زبان مفسری است که کاربران بسیاری دارد. اما اغلب جهت جستجو، استخراج و گزارش مناسب‌تر می‌باشد. برخی از مزایای استفاده از Perl عبارتست از:

- پیاده سازی آسان برنامه‌های کوچک که باید به عنوان فیلترکننده برای استخراج اطلاعات از فایل‌های متنی استفاده شوند بدون تغییر که در بسیاری از سیستم‌های عامل قابل استفاده می‌باشد.
- نگهداری و اشکال زدایی اسکریپت‌های Perl بسیار ساده‌تر از برنامه‌ها در سایر زبان‌های ویژه می‌باشد

- Perl بسیار مشهور است، به طوری که بسیاری از اسکریپت‌های Perl در اینترنت موجود می‌باشد.

در این بخش ما مقداری اسکریپت سودمند Perl را ارائه می‌نماییم. اولین مثال در جدول ۳-۵ به طور دینامیک گذردهی اتصال TCP را محاسبه می‌نماید برنامه از پارامتر گذردهی روی مدت‌زمانی تعریف شده توسط معیار “granularity”، معدل‌گیری می‌نماید. به عنوان ورودی سه آرگومان دریافت می‌نماید: نام فایل trace (به عنوان مثال out.tr)، نام گرهی که ما می‌خواهیم گذردهی ترافیک و اتصال TCP را روی آن چک کنیم و granulativity .

```
# type :perl throughput.pl<trace file > <required node > <granularity > > file
$infile = $ARGV[0];
$tonode = $ARGV[1];
$granularity = $ARGV[2];

#we compute how many bytes were transmitted during time interval specified
#by granularity parameter in seconds
$sum = 0;
$clock = 0;

    Open (DATA , "<$infile ")
        || die "can't open $infile $! ";
    While ( <DATA > ) {
        @x = split ( ' ' );
# column 1 is time
        If ($x [1] - $clock <= $granularity )
        {
# checking if the event corresponds to a reception
            If ($x eq $tonode )
            {
#checking if the packet type is TCP
                If ($x [4] 'tcp' )
                {
                    $sum = $sum + $x {5} ;
                }
            }
        }
    }
else
    {
        $throughput = $sum / $granularity ;
        Print STDOUT " $x [1] $ throughput \n" ;
    }
```

```

$clock = $clock + $granularity ;
$sum =0
}
}

$throughput = $sum/$granularity ;
Print STDOUT “ $ [1] $throughput \n” ;
$clock = $clock +granularity ;
$sum=0 ;

Close DATA
exit (0) ;

```

جدول ۳-۵: برنامه ای به زبان Perl برای محاسبه گذردهی

۳-۴: ترسیم نمودار با کمک ابزار gnuplot

Gnuplot یک نرم افزاری است که به طور گسترده و رایگان برای سیستم های عامل unix/linux به علاوه ویندوز، در دسترس می باشد. این ابزار یک دستور help دارد که برای فراگیری جزئیات کارکرد و عملکرد آن می تواند مورد استفاده واقع شود. ساده ترین راه برای استفاده از Gnuplot تایپ کردن “plot <fn >” است که در آن فایل fn که قرار است ترسیم شود دارای ۲ ستون می باشد که بیانگر مقادیر نقاط X و Y می باشند نقاط می توانند توسط یک سبک و قلم متفاوت با دستور 1 lines “fn “ Plot ترسیم شوند.

که البته اعداد متفاوت به جای عدد ۱ می تواند قرار بگیرد تا خطوط با قلم هایی ایجاد شوند. متناوباً یک شخص می تواند از نوع متفاوتی از نقاط استفاده نماید و این کار با نوشتن دستور 9 Points “fn “ Plot انجام می شود و با قرار دادن اعداد متفاوتی پس از Points انواع متفاوتی از نقاط را به نمایش خواهد گذارد.

برخی از سایر ویژگی های gnuplot:

برای مثال دستورات زیر را در نظر بگیرید:

Set Size 0.6 ,0.6
 Set Pont Size 3
 Set Key 100,8
 Set Xrang [90.0 : 120.0]
 Plot "fn1" w lines 1 , "fn2" w lines 8 , "fn3" w with Points 9

-خط شماره ۱: یک منحنی با اندازه کوچکتر از اندازه پیش فرض ایجاد می کند.

-خط ۲ نقاطی را که بزرگتر از اندازه پیش فرض هستند را تولید می نماید (البته در هر دو خط می تواند اعداد دیگری استفاده شوند).

-خط ۴ اعداد محور x به بازه ۹۰-۱۲۰ محدود می نماید.

-خط ۵ سه تا منحنی را در یک صفحه اضافه می کند که از سه تا فایل مجزای fn3, fn2,fn1 گرفته می شوند.

-خط ۳ می گوید gnuplot دقیقا کجا "key" را قرار می دهد. که بخشی از علامت در صفحه ای است که شیء ترسیم شده را توصیف می نماید. به طور خاص برای هر شیء ترسیم شده نوع خط و نوع نقاط را که مورد استفاده است می دهد. به جای یک موقعیت و مکان خاص می توانید از لغات کلیدی "left", "right", "top", "bottom", "outside", "below" و غیره استفاده نماید. برای مثال Set Key below (که می گوید کلید زیر نمودار قرار گیرد) یا به طور ساده "Set nokey" که به طور کامل کلید را غیر فعال می نماید. یا به یاد داشته باشید که نام پیش فرض هر شیء که در لغت key ظاهر می شود، به طور ساده نام فایل متناظر آن می باشد. اگر شما می خواهید به یک شیء ترسیمی (نمودار) یک عنوان به غیر از نام فایل متناظر آن بدهید باید نام مذکور را به طور صریح در دستور "Plot" قرار دهید. برای مثال :

Plot "fn1" t "expectation" w lines 1 , "fn2" t "variance" w lines 2

در اینجا نامهای “expectation” و “variance” در کلید (key) ظاهر خواهند شد. اگر دنباله‌ای از دستورات چندین بار استفاده شوند می‌توان آنها را درون یک فایل نوشت فرض کنید نام آن فایل “g1.com” باشد و سپس به سادگی هرگاه که خواستید از آن استفاده نمایید آن را بارگذاری^۱ نمایید:

Load “g1.com”

Gnuplot می‌تواند جهت استخراج برخی از ستون‌ها از یک فایل چند ستونی به شکل زیر مورد استفاده واقع شود:

Plot “queue.tr”

Using 1: (\$/1000) t “kbytes” w lines , \”queue.tr” using 1:5 t “Packets” w lines 2

که به مفهوم ترسیم یک منحنی با استفاده از ستون اول فایل “queue.tr” به عنوان محور x و ستون چهارم تقسیم بر عدد ۱۰۰۰ به عنوان محور y ها می‌باشد و روی همان صفحه ترسیم نمودار منحنی دوم با استفاده از ستون اول برای محور x ها و ستون پنجم برای محور y ها نیز ترسیم خواهد شد. به خاطر داشته باشید که ترتیب “using” و “t” و “Lines” مهم است.

۳-۵: ترسیم نمودار با کمک ابزار Xgraph

یک برنامه ترسیم سودمند است که توسط ns فراهم شده است (گاهی اوقات نیاز است با استفاده از configure) به طور جداگانه کامپایل شود و سپس با دستور Make در شاخه Xgraph آماده اجرا می‌شود. Xgraph اجازه می‌دهد تا با کلیک کردن دکمه “Hdcp” فرمت‌های Postscript, Tgif و سایر فایل‌ها ایجاد شود.

ورودی دستور Xgraph به طور انتظار یکی و یا بیشتر فایل اسکی شامل هر نقطه اطلاعات x-y برای هر خط آن فایل می‌باشد.

---

^۱ - Load

برای مثال f1 f2 Xgraph روی یک صفحه، فایل‌های f1 و f2 را چاپ می‌نماید. برخی از ویژگی‌ها

ها در Xgraph عبارتند از :

Title (عنوان): از عبارت "title" -t استفاده نمایید.

Size (اندازه): از مدل و عبارت Xsize X ysize -geometry

عنوان برای محورها، "Xtitle" -X و عنوان برای محور y ها به صورت "Ytitle" -Y مشخص می‌شود. رنگ

متن و شبکه : با پرچم -V مشخص می‌شود.

به عنوان مثال دستور Xgraph ممکن است داشته باشیم:

Xgraph f1 f2 -geometry 800 X400 -t "Loss rates" -X"time" -y "Lost Packets"

۳-۶: استخراج اطلاعات از میان یک اسکریپت tcl

می‌توان و ممکن است که دستورات unix مانند "graph" و "awk" را درون اسکریپت‌های tcl مجتمع کرد. به گونه‌ای که شروع پردازش اطلاعات زمانی باشد که فایل در حال نوشته شدن است. برای مثال راه محدود کردن فایل‌های trace آن است که از دستورات unix مرتبط به پردازش فایل، از طریق دستورات tcl که فایل مورد درخواست را باز می‌کند استفاده شود. برای مثال ممکن است دستور

```
$Set file 1 [ open out.tr w ]
```

(که این دستور در شروع اسکریپت ex1.tcl در جدول ۲-۴ داشتیم) توسط دستور زیر جایگزین شود:

```
Set file 1 [ open "grep \"tcp\">out.tr" w ]
```

این کد باعث می‌شود که خطوط درون فایل، در حین پردازش برای نوشته شدن، که "file1" دستگیره آن فایل می‌باشد، چک شوند و تنها آن خطوطی که عبارت و کلمه "TCP" را دارا می‌باشند در فایل out.tr

که حاصل و نتیجه است، نوشته شود و file1 دستگیره این فایل می‌باشد.

فصل ۴ :

توصیف و شبیه سازی TCP/ IP

۴-۱ پروتکل (TCP (transport control protocol

یک پروتکل لایه انتقال است که مسئول تبادلات بیش از ۹۰٪ ترافیک اینترنت می باشد و درک TCP از این جهت دارای اهمیت حیاتی است که منجر به درک اینترنت می شود اگر چه TCP پیش از این در سطح وسیعی گسترش یافته است کماکان در حال رشد و نمو و ارتقا می باشد. IETF (Internet Engineering task Force) مهمترین سازمان استانداردسازی مرتبط با TCP می باشد که برخلاف سایر سازمان های استانداردسازی مانند ITV و غیره همه استانداردها را به طور رایگان و لحظه به لحظه در اختیار قرار می دهد. در ادامه این بخش چند اسکریپت ns که TCP را به کمک شبیه سازی بررسی می نماید، ارائه می شود.

۴-۲ - آنالیز و بررسی مثال ex1.tcl

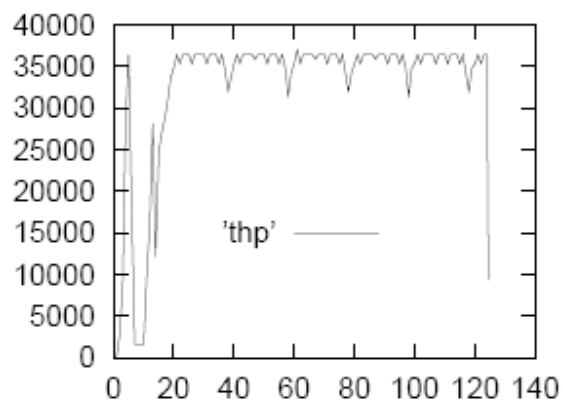
اجازه دهید برنامه (جدول ۳-۵) را روی فایل out.tr که توسط اسکریپت ex1.tcl (جدول ۲-۴) تولید شده است، اجرا نماییم. برای این منظور باید تایپ نماییم:

```
Perl throughput.p out.tr 4 1>thp
```

ما یک فایل خروجی یا متوسط گذردهی دریافتی TCP (بایت برثانیه) را به دست می آوریم که بر حسب زمان تغییرات مذکور را ثبت می نماید. که در این مورد ما، هر یک ثانیه یک مقدار جدید گذردهی به دست می آید. این فایل خروجی را می توان به کمک gnuplot با تایپ کردن دستورات زیر ترسیم نمود.

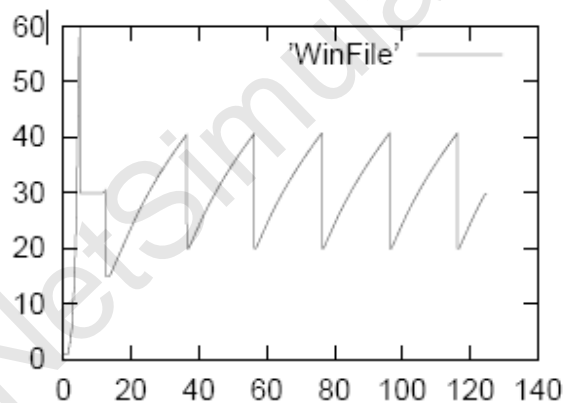
```
Gnuplot
Set size 0.4 , 0.4
Set key 60 , 1500
Plot "thp" w lines 1
```

که نتیجه این دستورات را در جدول ۴-۱ ملاحظه می نمایید.

شکل ۴-۱: گذردهی اتصال TCP

به منظور درک بهتر رفتار سیستم، ما به همین شکل نمودار اندازه پنجره ارسال TCP را ترسیم می‌نماییم. (شکل ۴-۲). این همان فایل "Winfile" می‌باشد که توسط ex1.tcl ایجاد شده است.

شکل ۴-۲: اندازه پنجره ارسال اتصال TCP

از زمان ثانیه ۲۰ به بعد ملاحظه می‌نمایید که یک چرخه منظم و همگام از اتصال TCP بدست می‌آید. علت این چرخه مرتب تکرارشونده آن است که TCP همیشه از یک مکانیزم پیشگیری از ازدحام استفاده می‌نماید و اندازه پنجره ارسال خودش را تقریباً به صورت خطی افزایش می‌دهد تا زمانی که

از دحام رخ دهد. قبل از زمان ۲۰ یک رفتار ناپایدار و زودگذر از TCP را در فاز شروع آهسته^۱ مشاهده می‌نماییم.

در زمان ۴،۲ مقداری از دست دادن بسته‌ها را در فاز شروع داریم، در نتیجه پنجره در حالی که گذرده‌ی نزدیک به صفر است. چگونه می‌توان این مورد را توضیح داد؟ دلیل آن است که در زمان ۴،۲ یک وقفه^۲ و فاصله وجود دارد. لذا اگرچه اندازه پنجره ۳۰ بسته است. اما هیچ‌گونه ارسالی وجود ندارد. در زمان ۱۱ نیز یک در زمان شروع یک رخداد از دست دادن بسته‌ها مجدداً وجود دارد.

۴-۳ - TCP روی لینکهای شلوغ^۳ و تحت نظر گرفتن صف لینکها :

قبلاً همان‌گونه که ملاحظه کرده‌اید، از دست دادن بسته‌ها به علت ازدحام بود. البته رخداد از دست دادن بسته‌ها می‌تواند به علت وجود لینک‌های معیوب و یا دارای خطا^۴ باشد. این موضوع مخصوصاً در مورد لینک‌های رادیویی می‌تواند درست باشد. در تلفن‌هایی که مدل چینش نودهای شبکه آن لانه زنبوری و بافت سلولی^۵ می‌باشد و یا در لینک‌های ماهواره‌ای نیز این اتفاق را ممکن است شاهد باشیم. و یا مشکلاتی را از ناحیه تداخلات ضمنی و اتفاقی ممکن است متحمل شویم که می‌تواند بسته‌ها دارای خطاهایی شوند و سپس بسته‌ها حذف شوند. (به علت مواردی نظیر fading، shadowing). در این بخش قصد داریم چگونگی وارد کردن یک مدل خطا را نشان دهیم: ما فرض می‌کنیم بسته‌ها روی لینک ارسال (لینک پیش‌رو) بدون هیچ وابستگی به مقادیر ثابت احتمالات در حال حذف شدن می‌باشد این مدل خطای لینک که وارد لینک متصل به نودهای n3, n2 (در مثال جدول ۴-۳) می‌شود به شکل زیر ایجاد می‌گردد:

¹ - slow - start

² - time -out

³ - noisy

⁴ - noisely

⁵ - cellular

```
# Set error model on link n2 to n3
Set loss_module [ new Error model ]
$ loss_module Set rate_0.2
$ loss_module ranvar [ new Random Variable /Uniform]
$ loss_module drop-target [ new Agent /Null ]
$ ns loss model $loss _ module $ n2 $ n3
```

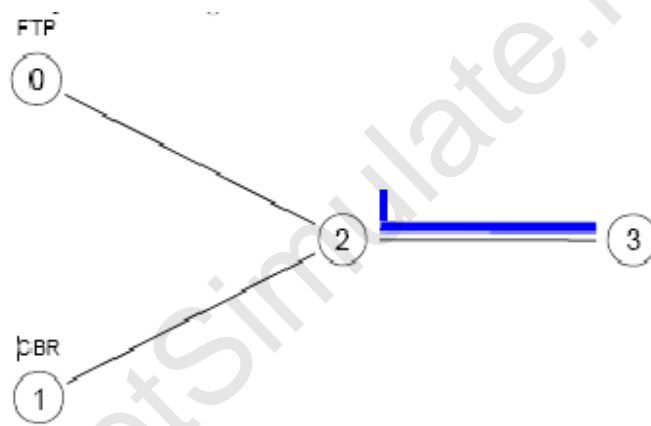
دستور ۰,۲ \$ loss _ module Set rate_ یک نرخ از دست دادن بسته‌ها به میزان ۲۰٪ را تعیین می‌کند و

آن یک مولد متغیرهای تصادفی توزیع یکنواخت را به کار می‌گیرد که در خط بعدی تعریف شده است. و

خط آخر تعیین می‌کند که کدام لینک تحت تاثیر این تنظیمات قرار گیرد. به عنوان یک مثال از اتصالات

TCP که یک لینک گلوگاه معیوب و خطا دارد را با یک اتصال UDP به اشتراک می‌گذارد، ما تصویر

شکل ۳-۴ را در نظر می‌گیریم.

شکل ۳-۴: مثال rdrop.tcl

• **Queue monitoring:** یک شی مهم در ns، Queue Monitor می‌باشند. این شیء اجازه می‌-

دهد تا اطلاعات زیاد و مفیدی را در مورد طول صف، بسته‌های ورودی و بسته‌های ارسال شده و

بسته‌های از دست رفته را جمع‌آوری نماییم جهت پیاده‌سازی یک Queue Monitor بین نودهای

n3,n2 باید تایپ نماییم:

```
Set qmon [ $ns monitor-queue $n2 $n3 [open qm.out w ] 0.1 ] , [$ns link $n2 $n3 ]
queue-sample - timeout , #[$ns link $n2 $n3 ] start -tracing
```

شی QueueMonitor دارای ۴ آرگومان است: ۲تای اولی نودهایی هستند که لینکی را که قرار است مانیتور شود، مشخص می نماید. سومی، فایل خروجی نوع trace را مشخص می نماید و آخرین پارامتر نوبت زمانی مانیتور کردن صف روی آن لینک را مشخص می نماید. در مورد مثال ما، صف روی ورودی لینک نودهای n2-n3 در هر ۰،۱ ثانیه می شود و خروجی روی فایل qm.out ریخته می شود فایل خروجی دارای ۱۰ ستون زیر می باشد:

۱. زمان

۲. نودهای ورودی و خروجی که لینک را مشخص می نماید.

۳. اندازه صف به بایت که این مقدار مرتبط است با متغیر size که متعلق به شی Queue monitor می باشد.

۴. اندازه صف در بسته که مرتبط است با متغیر pkt_شیء مزبور می باشد.

۵. تعداد بسته های وارد شده (مرتبط با متغیر _Parrivals)

۶. تعداد بسته های ارسال شده (متغیر _pdepartures)

۷. تعداد بسته های حذف شده از صف (_Pdrop)

۸. تعداد بایتهایی که وارد شده اند (_barrivals)

۹. تعداد بایتهایی که از لینک ارسال شده اند (اشاره می نماید به متغیر _bdepartures)

۱۰. تعداد بایتهای حذف شده (_bdrops)

راه دیگر جایگزین کردن برای کارکردن مستقیم با این متغیرها در بخش ۴-۵ توصیف شده است. مثال بعدی اسکریپت ۴-۱ است که یک اسکریپت کامل را جهت مدل کردن TCP با حذف بسته‌های ناشی از وضعیت خطا را نشان می‌دهد.

```
# create the Simulator instance
Set ns [new Simulator ]
$ns color 1 Blue
$ns color 2 Red

# Open the NAM trace file
Set nf [open out.nam w]
$ns namtrace -all $nf

#open the Trace file
Set tf [open out.tr w]
Set windowVsTime2 [open WindowVsTimeNReno w]
$ns trace -all $tf

#Define a 'finish' procedure
Proc finish { } {
    Global ns nf tf
    $ns flush -trace
    Close $nf
    Close $tf
    Exec nam out.nam &
    Exit 0
}

#create four nodes
Set n0 [$ns node ]
Set n1 [$ns node]
Set n2 [$ns node ]
Set n3 [$ns node ]
$ns at 0.1 "$n1 label \"CBR\""
$ns at 1.0 "$n0 label \"FTP\""

#create links between the nodes
$ns duplex-link $n0 $n2 2Mb 10ms DropTail
$ns duplex-link $n1 $n2 2Mb 10ms DropTail
$ns simplex-link $n2 $n3 0.07Mb 20ms DropTail
$ns simplex-link $n3 $n2 0.07Mb 20ms DropTail
```

```

# set Queue Size of link (n2-n3) to 10
$ns queue -limit $n2 $n3 10

#Monitor the queue for link (n2-n3). (for NAM)
$ns simplex -link -op $n2 $n3 queuePos 0.5

#set error model on link n3 to n2.
Set loss_module [ new ErrorModel]
$loss_module set rate_0.2
$loss_module ranvar [ new Randomvariable/Uniform]
$loss_module drop-target [ new Agent/Null]
$ns lossmodel $loss _module $n2 $n3
# setup a TCPconnection
Set tcp [new Agent/TCP/newreno]
$ns attach-agent $n0 $sink
$ns connect $tcp $sink
$tcp set fid_1

#setup a FTP over TCPconnection
Set ftp [new application/FTP]
$ftp attach-agent $tcp
$ftp set type_FTP

# setup aUDPconnection
Set udp [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n1 $udp
Set null [new agent/Null]
$ns attach-agent $n3 $null
$ns connect $udp $null
$udp set fid_2

#setup a UDP connection
Set udp [new agent/UDP]
$ns attach-agent $n1 $udp
Set null [new agent/ Null]
$ns attach-agent $n3 $null
$ns connect $udp $null
$udp set fid_2

#setup a CBR over UDP connection
Set cbr [new application /traffic/CBR]
#cbr attach-agent $udp
$cbr set type_CBR
$cbr set packetsize _1000

```



```

$cbrr set rate_0.01Mb
$cbrr set random_false

#schedule events for the CBR and FTP agents
$ns at 0.1 "$cbrr start "
$ns at 1.0 "$ftp start "
$ns at 624.0 "$ftp stop "
$ns at 624.5 "$cbrr stop "

# printing the window size
Proc plotWindow {tcpSource file} {
  global ns
  set time 0.01
  set now [$ns now]
  set cwnd [$tcpSource set cwnd_]
  puts $file "$now $cwnd"
  $ns at [expr $now + $time] "plotWindow $tcpSource $file"
  $ns at 1.1 "plotWindow $windowVsTime2"
  # sample the bottleneck queue every 0.1 sec. store the trace in qm.out
  Set qmon [ $ns monitor -queue $n2 $n3 [ open qm.out w ] 0.1 ] ;
  [$ns link $n2 $n3 ] queue -sample - timeout ; # [$ns link $n2 $n3 ] start -tracing

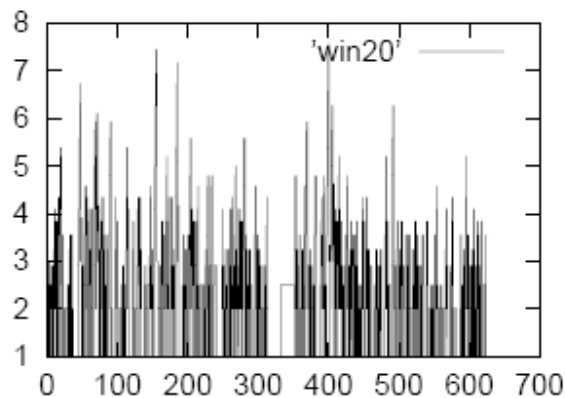
#Detach tcp and sink agents (not really necessary)
$ns at 624.5 "$ns detach -agent $n0 $tcp ; detach - agent $n3 $sink "
$ns at 625.0 "finish "
$ns run

```

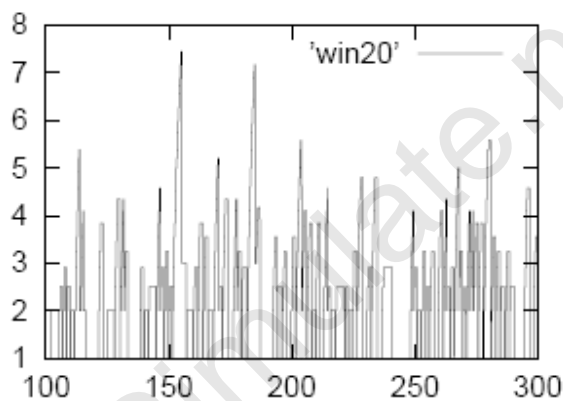
جدول ۴-۱: اسکریپت tcl.rdrrp برای TCP روی یک کانال نویزدار'

در شکل ۴-۴ ما با استفاده از gnuplot فایل تولید شده توسط شبیه‌سازی را بازبینی می‌نماییم. یک تصویر

بزرگ‌نمایی شده از این شکل را در تصویر ۴-۵ ملاحظه می‌نمایید:

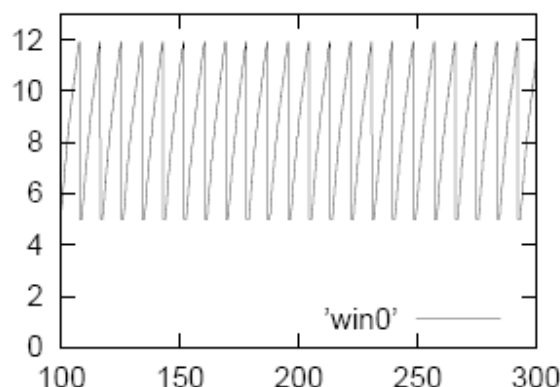

شکل ۴-۴: اندازه پنجره TCP با ۲۰٪ احتمال بسته به صورت تصادفی

شکل ۴-۵: اندازه پنجره ارسال TCP با ۲۰٪ احتمال بسته به صورت تصادفی (بزرگنمایی شده)

در چنین مورد ما می‌توانیم وقفه زمانی را حتی به صورت طولانی ملاحظه نماییم. به طور خاص در زمان ثانیه ۳۰۰ این موضوع آشکار است. برای آن که تاثیر عمیق از دست‌دادن بسته‌ها به طور تصادفی را، روی بازدهی TCP مشاهده نمایید، ما بار دیگر شبیه‌سازی را بدون هیچ‌گونه رخداد از دست‌دادن بسته‌ها، اجرا می‌نماییم نتیجه این شبیه‌سازی در شکل ۴-۶ به تصویر کشیده شده است:

شکل ۴-۶: اندازه پنجره ارسال TCP برای نرخ از دست دادن بسته‌ها به میزان ۵٪

یک روش مهم اندازه‌گیری بازدهی، متوسط گذردهی TCP می‌باشد. یک روش ساده جهت محاسبه آن، جستجوی زمان رسیدن بسته TCP به مقصد (نود شماره ۳) در فایل بازبینی^۱ بنام out.tr می‌باشد. در این شبیه‌سازی و با توجه به خط زیر، زمان 624.08754 می‌باشد:

```
R 624.82754 2 3 tcp 1000 -----1 0.0 3.0 1562 4350
```

شماره ما قبل پایانی شماره یکتای بسته می‌باشد ۱۵۶۲ امین بسته TCP در مقصد یافت شده

است. بنابراین گذردهی TCP به سادگی برابر خواهد بود با این شماره تقسیم بر مدت زمان اتصال FTP که خواهد بود ۶۲۳ ثانیه. لذا گذردهی ۲،۵۰۷ بسته بر ثانیه یا معادل ۲،۵۰۷ کیلو بایت بر ثانیه خواهد بود چون به صورت پیش فرض بسته‌های TCP در اینجا ۱۰۰۰ بایت حجم دارند یا به عبارتی دیگر گذردهی 20058 bps می‌باشد.

تذکر: اگر ما نگاهی به اولین خطوط مایل out.tr بیندازیم ملاحظه می‌نماییم که بسته‌های دیگر

TCP با اندازه هر بسته ۴۰ بایت نیز وجود دارند که بدون شمارش آنها تعداد کل ۱۵۶۲ خواهد شد. یعنی شماره سریال آنها صفر می‌باشند و ما آن بسته‌ها را شمارش نکردیم چون آنان بسته‌های سیگنالی هستند

^۱ - trace

که مسئول باز کردن اتصالات TCP می باشند. به خاطر داشته باشید که ما از نوع متأخر بسته های تصدیق^۱ مربوط به TCP استفاده کرده ایم:

Set sink [new agent/TCP sink /delACK]

به جای آنکه به طور ساده از دستور

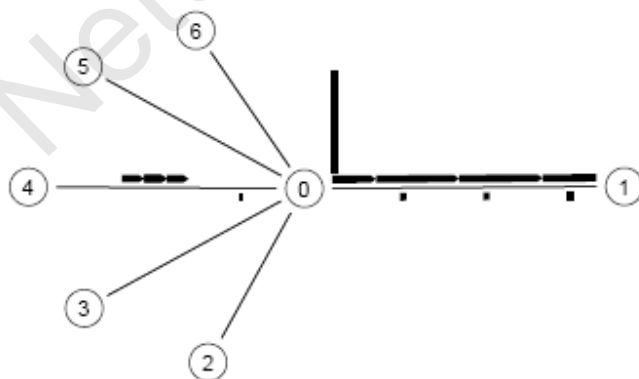
Set sink [new agent/TCP sink]

استفاده نماییم.

۴-۴- ایجاد اتصالات زیاد با خصوصیات تصادفی:

به منظور ایجاد بسیاری از اتصالات بهتر است به جای آن که هر یک را به طور جداگانه از قبیل: نود، لینک و اتصال تعریف نماییم آنها را از طریق یک حلقه تکرار و درون یک بردار به TCL تعریف نماییم. علاوه بر این جالب خواهد بود که پارامترهای اتصالات را مانند شروع یا پایان فعالیت آنها و یا تاخیر لینک ها و غیره را به روش تصادفی انجام دهیم. که از هر ۲ روش در این بخش استفاده نموده ایم و سپس یک مثال را ارائه می نماییم.

تصویر شکل ۴-۷ را در نظر بگیرید :

شکل ۴-۷: مثال یک شبکه با چندین اتصال TCP

^۱ - Delayed ACK

ما ۵ اتصال و بستر FTP را که بطور تصادفی آغاز بکار می‌نمایند را ایجاد می‌نماییم که آنها بر اساس توزیع یکنواخت زمان شروع به کار بین ۰ تا ۷ ثانیه را دارا می‌باشند. و کل زمان شبیه سازی ۱۰ ثانیه می‌باشد. ما لینک‌هایی که دارای تاخیرهایی به صورت تصادفی تنظیم شده می‌باشند را ایجاد می‌نماییم که دارای توزیع یکنواخت بین مقادیر 1ms و 5ms می‌باشند. granularity برابر ۰،۰۳ ثانیه، می‌باشد. این اتفاق در روال plotwindow رخ می‌دهد.

به خاطر داشته باشید که فایل “win” با استفاده از اشاره گر window Vs times آدرس‌دهی می‌شود.

و روال برای هر ۵ اتصال به طور بازگشتی^۱ فراخوانی می‌شود. (شکل ۴-۲)

```
#create the Simulator instance
Set ns [ new Simulator ]
```

```
#Opening the trace files
Set nf [open out.nam w ]
$ns namtarce -all $nf
```

```
Set [open out.tr w ]
Set windowVsTime [open win w]
Set param [open parameters w]
$ns trace-all $tf
```

```
#Define a 'finish' procedure
Proc finish {} {
    Global ns nf tf
    $ns flush -trace
    Close $tf
    Exec nam out.nam&
    Exite 0
}
```

```
#create bottleneck and dest nodes and link between them
```

---

^۱ - recursive

```

Set n2 [$ns node ]
Set n3[$ns node ]
$ns duplex -link $n2 $n3 0.7Mb 20ms DropTail

```

```

Set NumbSrc 5
Set Duration 10

```

```

#Source nodes
For {set j 1} {$j <= $NumbSrc} {incr j} {
Set S($j) [$ns node]
}

```

```

# create a random generator for starting the ftp and for bottleneck link delays
Set rng [new RNG]
Srng seed 0

```

```

# parameters for random variables for beginning of ftp connections
Set Rvstart [new Random Variable/Uniform]
$Rvstart set min_0
$Rvstart set max_7
$Rvstart use-rung $rng
}

```

```

#we define two random parameters for each connection
For {set i 1} {$i <= $numbsrc} {incr i} {
Set startT($i) [expr [$Rvstart value]]
Set dly ($i) [expr [$Rvdly value]]
Puts $param "dly($i) $dly ($i) ms"
Puts $param "startT ($i) $startT($i) sec"
}

```

```

#links between source and bottleneck
For {set j 1} {$j <= $numbsrc} {incr j} {
$ns duplex-link $s($j) $n2 10Mb $dly ($j) ms Droptail
$ns queue-limit $s($j) $n2 100
}

```

```

#Monitor the queue for link (n2-n3).(for NAM)
$ns duplex-link-op $n2 $n3 queuepos 0.5
#setQueue sizw of link (n2-n3) to 10
$ns queue-limit $n2 $n3 10

```

```

#TCP sources
For {set j 1} {$j <= $Numbsrc} {incr j} {
Set tcp_src($j) [new agent/TCP/Reno]
}
#TCP Destination
For {set j 1} {$j <= $Numbsrc} {incr j} {

```

```

$ns attach-agent $s($j) $tcp_src($j)
$ns attach-agent $n3 $tcp_snk($j)
$ns connect $tcp_src($j) $tcp_snk($j)
}
#FTPsources
For {set j 1} {$j<=$Numbsrc} {incr j} {
Set ftp ($j) [$tcp_src($j) attach-source FTP]
}
#parametrisation of TCP sources
For{set j 1} {$j<=$NumbSrc} {incr j} {
$tcp_src ($j) set packetsize_552
}

#Schedule events for the FTP agents:
For{set i 1} {$i<=$Numbsrc} {incr i} {
$ns at $startT($i) "$ftp($i) start"
$ns at $Duration "$ftp ($i) stop"
}
Proc plotwindow {tcpSource file k} {
Global ns

Set time 0.03
Set now [$ns now]
Set cwnd [$tcpsource set cwnd_]
Puts $file "$now $cwnd"
$ns at [expr $now+ $time] "plotwindow $tcpSource $file $k"}

#the procedure will now be called for all tcp source
For {set j 1} {$j<=$Numbsrc} {incr j} {
$ns at 0.1 "plotwindow $tcp_src($j) $window VsTIME $j"
}
$ns at [expr $Duration] "finish"
$ns run

```

جدول ۴-۲: اسکریپت *TCL* بنام *ex3.tcl* برای رقابت چندین اتصال *TCP*

۴-۵- اتصالات TCP از نوع کوتاه:

بخش اعظم ترافیک اینترنت را انتقال فایل‌ها تشکیل می‌دهند. متوسط حجم فایل منتقل شده ۱۰ کیلو بایت می‌باشد.

این بدان مفهوم است که متوسط یک فایل کمتر از ۱۰ بسته TCP نخواهد بود در جایی که عموماً اندازه بسته‌های TCP یک کیلوبایت باشد. این بدان مفهوم است که اغلب انتقال‌های فایل‌ها در فاز شروع آهسته انجام می‌شود. این فایل‌ها را اصطلاحاً "mice" می‌نامند.

اما اکثر انتقال‌های فایل حجم‌های بزرگ را اصطلاحاً "elephant" می‌نامند.

یک توزیع عمومی که اندازه فایل منتقل شده را توصیف نماید توزیعی از نوع pareto با پارامتر shape بین ۱ و ۲ می‌باشد و متوسط اندازه فایل ۲،۵ کیلوبایت می‌باشد.

به یاد داشته باشید که توزیع pareto با میانگین ۱۰ کیلو بایت و اندازه متوسط ۲،۵ کیلو بایت یک توزیع pareto را با پارامترهای $\beta = 1.16$ ، shape با یک اندازه حداقل ۱،۳۷ کیلوبایت را تعریف می‌نماید.

توزیع زمان‌های ورود اتصال جدید به طور مکرر به شکل نمایی می‌باشد. در این بخش قصد داریم روش‌هایی را برای شبیه‌سازی session‌های کوتاه ارائه نماییم که علاوه بر آن توزیع زمان انتقال مربوط به تعداد اتصالات فعال و گذردهی را نیز اندازه‌گیری می‌نماییم. ما قصد داریم یک توپولوژی شبکه را آن‌چنان‌که در جدول ۳-۴ ملاحظه نمودید در نظر می‌گیریم.


```
Set ns [new Simulator]
```

```
#There are several sources of TCP sharing a bottleneck link
# and a single destination . Their number is given by the parameter NodeNb
```

```
# S(1)          ----
# .              |
# .              ---- N ----- D(1) . . . D(NodeNb)
# .              |
# S (NodeNb)     ----
#Next file will contain the transfer time of different connections
Set Out [open Out .ns w]
# Next file will contain the number of connections
Set conn [ open conn.tr w]
#Open the Trace file
Set tf [open out .tr w]
$ns trace -all $tf
```

```
#we define three files that will be used to trace the queue size ,
# the bandwidth and losses at the bottleneck .
Set qsize [open queue size .tr w ]
Set qbw [ open queuebw .tr w]
Set qbw [ open queuelost.tr w]
```

```
# defining the topology
Set N [ $ns node ]
Set D [$ns node ]
$ns duplex -link $N $D 2Mb 1ms DropTail
$ns queue -limit $N $D 3000
```

```
# Number of source node
Set NumberFlows 530
```

```
#Nodes and links
For { set j 1 } { $j <= $NodeNb } { incr j } {
Set S($j) [ $ns node]
$ns duplex - link $$S($j) $N 100Mb 1ms DropTail
$ns queue- limit $$S($j) $N 1000
}
```

```
#TCP Sources and Destinations
For {set i 1 } { $i <= $NodeNb } { incr i } {
For { set j 1 } { $j <= $NumberFlows } { incr j } {
Set tcpsrc ($i,$j) [ new Agent /TCP/Newreno]
Set tcp _snk ($i.$j ) [ new Agent /TCPSink ]
}
```

```

$tcpsrc ($i,$j) set window _2000
}

#connections
For {set i 1} { $i<=$NodeNb} { incr i } {
For {set j 1} { $j <=$NumberFlows} {incr j} {
$ns attach-agent $S($i) $tcpsrc($i.$j)
$ns connect $tcpsrc($i, $j) $tcp_snk($i.$j)
}
}
#FTP sources
For { set i 1}{ $i<=$NodeNb}{ incr i } {
For {set j 1} { $j<=$NumberFlows} { incr } {
Set ftp ($i.$j) [ $tcpsrc($i.$j) attach-source FTP]
}
}

# Generators for random size of files.
Set rng1 [new RNG]
$rng1 seed 0
Set rng2 [ new RNG]
$rng2 seed 0

#Random interarrival time of TCP transfers at each source i
Set RV [new Random Variable/Exponential ]
$RV set avg_0.045
$RV use-rng $rng1
#Random Size of files to transmit
Set RVSize [new RandomVariable/Pareto]
$RVSize set avg_10000
$RVSize set shape_1.5
$RVSize use-rng $rng2
# We now define the beginning times of transfers and the transfer sizes
# Arrivals of sessions follow a poison process.
#
For { set i 1} { $i <= $NodeNb} { incr i } {
Set t [$ns now]
For {set j 1} { $j <=$NumberFlows} { incr j} {
# set the beginning time of next transfer from source i
Set t [expr $t + [ $RV value ]]
Set Conct ($i, $j) $t

#set the size of next transfer from source i
Set Size ($i, $j) [ expr [ $RVSize value ] ]
$ns at $Conct ($i,$j) " countFlows $i 1"

```

```
} }
```

```
#Next is a recurse procedure that checks for each session whether
# it has ended . The procedure calls itself each 0.1 sec (this is
# set in the variable "time") .
#If a connection has ended then we print in the file $Out
# * the connection identifiers i and j ,
# * the start and end time of the connection,
# * the throughput of the session ,
# * the size of the transfer in bytes
# and we further define another beginnig of transfer after a random time .
Proc Test { } {
Global Conct tcpsrc Size NodeNb NumberFlows ns RV ftp Out tcp_snk RVSize set time
0.1
For { set i 1 } { $i <= $NodeNb } { incr i } {
For { set j 1 } { $j <= $NumberFlows } { incr j } {

# We now check if the transfer is over
If { [$tcpsrc($i,$j) set ack_] = [$tcpsrc($i,$j) set maxseq_] } {
    If { [$tcpsrc($i,$j) set ack_] >= 0 } {
        # if the transfer is over , we print relevant information in $Out
        Puts $Out "$i,$j\t$Conct( $i,$j)\t[expr [ $ns now ] ] \t\
[ expr ($Size ($i,$j))/ (1000*([expr [ $ns now ] ] - $Conct ($i,$j)))]\t$Size ($i,$j)"
        countFlows $i 0
        $tcpsrc($i,$j) reset
        $tcp_snk($i,$j) reset
    } } } }
$ns at [expr [ $ns now ] + $time "Test"
}

For {set j 1 } { $j <= $NodeNb } { incr j } {
Set Cnts ($j) 0
#The follwing recursive procedure updates the number of conections
#az a function of time. Each 0.2 it prints them into $conn. This
#is done by calling the procedure with the "sign" parameter equal
#3 (in with case the "ind" parameter does not play a role) . the
3 proceddure is also called by the test procedure whenever a connection
# from source I ends by assigning the "sign" parameter 0, or when
# it begins , by assigning it 1( I is passed through the "ind" variable) .
Proc countFlows {ind sign} {
Global cnts conn NodeNb
Set ns [Simulator instance]
    If { $sign == 0 } { set Cnts ($ind) [ expr $Cnts ($ind) - 1 ]
} elseif { $sign == 1 } { set Cnts ($ind) [expr $Cnts($ind) + 1 ]
} else {
```

```

Puts - nonewline $Conn "$ns now] \t"
Set sum 0
For {set j 1} { $j <= $NodeNb } { incr j } {
    Puts - nonewline $Conn "$Cnts($j) \t"
    Set sum [expr $sum + $Cnts($j)]
}
Puts $Conn "$sum"
$ns at [expr [ $ns now ] + 0.2 ] "countflows 1 3 "
}}

# define a "finish" procedure
Proc finish {} {
    Global na tf qsize qbw qlost
    $ns flush - trace
    Close $qsize
    Close $qlost
    # Execute Xgraph to display the queue size , queue bandwidth and loss rate exec xgraph
    queuesize .tr -geometry 800x400 -t "Queue size "-x"secs"-y"# packets" & exec xgraph
    queuesize .tr -geometry 800x400 -t "bandwidth" -x "secs" -y "kbps" -fg white &
    Exec xgraph queuelost.tr - geometry 800x400 -t "#Packets lost "-x "secs" -y "packets"
    & exit 0
}

#QUEUE MONITORING
Set qfile [ $ns monitor-queue $N $D [open queue .tr w] 0.05]
[$ns link $n $D] queue-sample-timeout;

#the following procedure records queue size, bandwidth and loss rathe
Proc record {} {
    Global ns qfile qsize qbw qlost N D
    Set time 0.05
    Set now [$ns now]

    #print the current queue size in $qsize, the current used
    # bandwidth in $qbw, and the loss rate in $qlost
    $qfile instvar parrivals_ pdepartures_ bdrops_ bdepartures_ pdrops_
    Puts $qsize "$now [expr $parrivals_ - $pdepartures_ - $pdrops_]"
    Puts 4qbw "4now [expr $bdepartures_ * 8/1024/$time]"
    Set bdepartures_ 0
    Puts $qlost "$now [expr $pdrops_/$time]"
    $ns at [expr $now+$time] "record"
}
$ns at 0.0 "record"
$ns at 0.01 "test"
$ns at 0.5 "countflows 1 3"

```

\$ns at 20 "finish"
\$ns run

جدول ۴-۳: اسکریپت ShortTcl.tcl برای اتصالات کوتاه TCP

چندین منبع مولد ترافیک یک لینک گلوگاه را به اشتراک می‌گذارند تا به یک مقصد مشترک برسند. تعداد منابع ترافیکی توسط پارامتر "Nodenb" تعیین می‌شود که در این مثال ما ۶ می‌باشد. مبدأ ترافیکی TCP توسط ۲ پارامتر مشخص می‌شوند: گره مبدأ و تعداد sessionهایی که از آن گره نشأت می‌گیرند. برای هر TCP Agent ما یک FTP Application جدید تعریف می‌کنیم. اتصالات TCP جدید وارد شده مطابق بر یک poisson process می‌باشد. بنابراین اتصالات جدید TCP را با استفاده از متغیرهای تصادفی توزیعی نمایی تولید می‌نماییم. لینک گلوگاه دارای پهنای باند 2Mbps و تاخیر 1ms می‌باشد. ما از یک اندازه پنجره ۲۰۰۰ تایی و یک توزیع reno استفاده می‌نماییم. متوسط زمان بین ورود یک TCP session جدید به هر گره در مثال ما، ۴۵ میلی ثانیه می‌باشد.

این بدان مفهوم است که با متوسط ۲۲،۲۲ session جدید وارد شده به هر گره ضرب در Node Nb (تعداد گرهها) داریم ۱۳۳،۳۳ session بر ثانیه.

ما sessionها را با متوسط اندازه ۱۰ کیلو بایت به کمک توزیع pareto با پارامتر shape برابر با ۱،۵ تولید می‌کنیم. لذا نرخ عمومی تولید بیتها خواهد بود:

$$133.33 * 10^4 * 8 = 10.67 \text{ Mbps}$$

که همان‌گونه که ملاحظه می‌نمایید از ظرفیت لینک گلوگاه بسیار بیشتر است. بنابراین انتظار داریم که یک اثر طبیعی از ازدحام ظاهر شود. اگرچه TCP ظرفیت و گنجایش اجتناب از ازدحام را در شبکه و به طور خاص روی صف لینک گلوگاه دارا می‌باشد. لذا ازدحام به فرمهای دیگری ظاهر خواهد شد.

نظارت کردن بر تعداد نشست‌ها sessions :

در زمینه session های کوتاه از نوع TCP ما نه تنها علاقه‌مند به آمارهای بسته‌ها می‌باشیم بلکه آمارهای session ها را نیز علاقه‌مند به جمع‌آوری هستیم. قصد داریم در برنامه NS یک روال بازگشتی را به نام "Test" تعریف نماییم که هر session را چک می‌کند که آیا پایان پذیرفته است یا خیر ؟ این روال خودش را هر یک‌دهم ثانیه فراخوانی می‌نماید که این مقدار از متغیر "time" ذخیره گردیده است. اگر این اتصال پایان یافته باشد موارد ذیل را در یک فایل خروجی می‌ریزد:

- شناسه‌های g , I را بر هر اتصال که حاکی از g امین اتصال از نود I ام می‌باشد
- زمان شروع و خاتمه اتصال
- گذردهی آن اتصال
- اندازه انتقال فایل آن اتصال به بایت

آنگاه روال شروع انتقال بعدی را پس از یک زمان تصادفی تعریف می‌نماید. فایل خروجی در این اسکریپت Out.ns خواهد بود. برای این‌که چک کنیم که یک session پایان یافته است یا خیر از دستور زیر استفاده می‌نماییم

```
If { [$tcp_src ($i,$j) set ack_] == [$tcp_src ($i,$j) set maxseq_] } {
```

برنامه دیگر بازگشتی به نام "CountFlows" جهت به‌روز کردن تعداد اتصالات فعال از هر نود

استفاده می‌شود (که درون آرایه "cnts" ذخیره شده و عضو j ام تعداد اتصالات در جریان از نود j ام

را نشان می‌دهد) این زیرروال ۲ پارامتر دارد "ind" و "sign".

"ind" مشخص می‌نماید که زیر روال چه کاری را باید انجام دهد: اگر ۰ باشد خاتمه را برای

اتصال فراخوانی می‌نماید. این پارامترها در زمان آغاز به کار و یا خاتمه یک اتصال وقتی زیربرنامه

فراخوانی می‌شوند، استفاده می‌شوند این زیرروال خودش را مکرراً در هر ۰٫۲ ثانیه فراخوانی می‌نماید تا تعداد فراخوانی‌های فعال را درون یک فایل به نام con.tr ثبت نماید. برای این که این کار صورت پذیرد باید پارامتر “sign” که ارسال می‌شود نه مقدار ۱ باشد و نه ۰ (که ما در این جا آن را به مقدار ۳ تنظیم کرده‌ایم)

مانیتور کردن صف:

در برنامه tcl که در ادامه خواهد آمد یک راه جایگزین جهت مانیتور کردن صف که مقداری پیچیده‌تر از آنچه در بخش ۴-۳ دیدیم می‌باشد، ارائه شده است ما مجدداً از دستورهای

```
Set qfile [$ns monitor-queue $N $D [open queue.tr w] 0.05]
[$ns link $N $D] queue-sample-timeout;
```

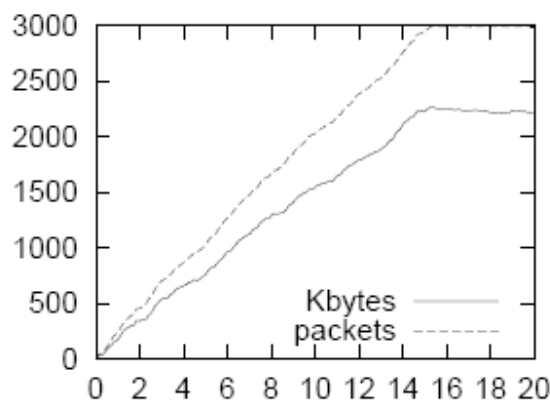
استفاده می‌کنیم.

البته می‌توانیم خط دوم را حذف نماییم و مستقیماً با صفات “queue-monitor” که در بخش ۴-۳ توصیف شد، کار خواهیم کرد.

این اتفاق در یک روال به نام “record” انجام می‌پذیرد که خودش را در هر ۰٫۰۵ ثانیه به طور بازگشتی فراخوانی می‌نماید. به طور مثال پهنای‌باند مورد استفاده صف را به کیلوبایت بر ثانیه درون یک فایل با تقسیم کردن حجم ارسالی از صف به زمان این رخداد ثبت می‌نماییم.

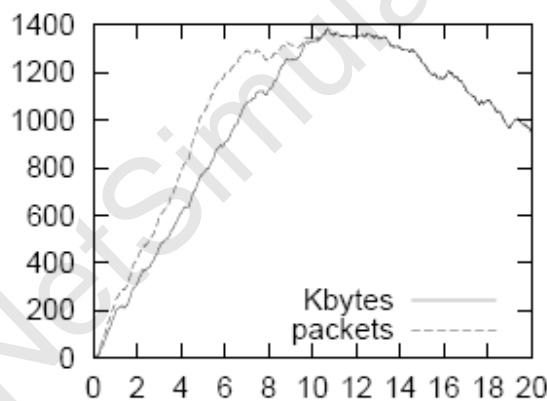
به یاد داشته باشید که Queue Monitor میزان کل تعداد بایت‌های وارد شده را در متغیر _bdepartures نگهداری می‌نماید برای نگه‌داشتن حساب تعداد بایت‌های ارسال شده در یک زمان خاص باید مقدار متغیر _bdepartures را در انتهای محاسبه پهنای‌باند به مقدار صف تنظیم نماییم.

مقدار session‌های تولید شده (به ازای هر مبدأ ترافیکی 530 تا) ضمانت می‌کند تا ورودی‌ها از همه نودها تا پایان شبیه‌سازی ادامه یابد.

شکل ۸-۴: اندازه صف برای مثال *short-Tcp.tcl*

وقتی که این اسکریپت را اجرا می‌نماییم اندازه صف را به کیلو بایت و بسته اطلاعاتی آن چنان که در تصویر ۸-۴ همچنین با یک تعداد کمتر از sessionها (۱۳۰ تا به ازای هر نود) شبیه‌سازی را اجرا نموده و اندازه صف را به کیلوبایت و به بسته در تصویر ۹-۴ ملاحظه می‌نمایید.

شکل ۹-۴: اندازه صف برای مثال *short-Tcp.tcl* جایی که ما تعداد sessionها را محدود نموده‌ایم

اندازه صف برای مثال *short-Tcp.tcl* برخی مشاهدات را در اینجا باید در نظر گرفت:

- در هر دو نمودارها تعداد بسته‌های درون صف بیشتر از تعداد و حجم صف‌بندی شده می‌باشد. این ممکن است عجیب به نظر آید چرا که یک بسته TCP اندازه یک کیلوبایتی دارد. دلیل آن است

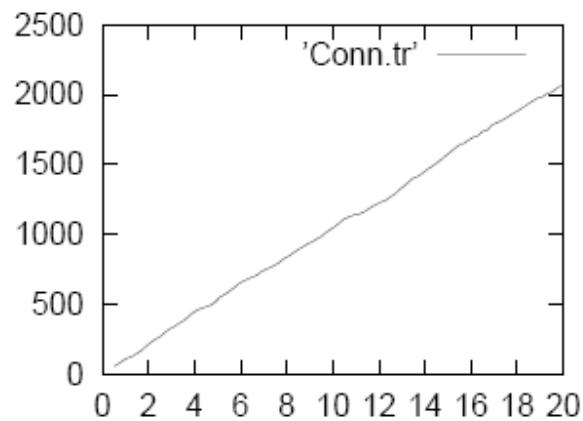

که تعداد زیادی از sessionها خیلی کوچک هستند (۳ بسته یا کمتر) بنابراین تعداد بالاسری بسته‌ها که ۴۰ بایتی می‌باشند قابل توجه خواهد بود این بسته‌ها در ابتدای ایجاد یک اتصال TCP فرستاده می‌شوند. همه این بسته‌ها را باید در نظر گرفت و همه تعداد بیشتر بسته‌های بالای کیلوبایت‌ها را نیز باید محاسبه نمود.

۲. در شکل ۴-۸ مشاهده می‌شود که اندازه صف در ۳۰۰۰ ثابت می‌ماند این اندازه صف ماکزیمم است که بدان رسیده است. از این لحظه به بعد رخداد اتلاف و حذف بسته‌ها در صف را خواهیم داشت.

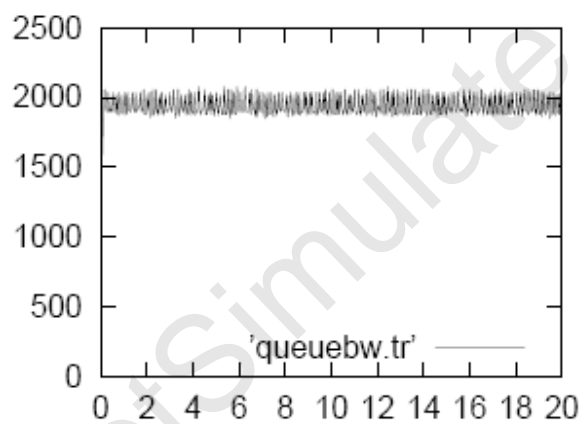
۳. نظر به اینکه همیشه تعداد بسته‌ها بیشتر از تعداد کیلوبایت‌ها می‌باشد که در صف قرار دارند، (شکل ۴-۸) ما ملاحظه می‌نماییم در شکل ۴-۹ پس از گذشت مدتی تعداد بسته‌ها موافق با تعداد کیلوبایت‌ها می‌شود و ۲ نمودار به هم متمایل می‌شوند. در این لحظه تمام بسته‌های درون صف همگی بسته‌های اطلاعاتی TCP می‌باشند و هیچ بسته ۴۰ بایتی که متناظر به ابتدا و شروع session باشند، وجود ندارد. این ناشی از این حقیقت است که ما تعداد sessionها را برای هر نود به ۱۳۰ تا محدود کردیم.

۴. اگر ما نرخ خروجی لینک گلوگاه را از نرخ تولید اطلاعات کم کنیم، ما بیشتر از مقدار اطلاعات صف‌بندی شده در صف گلوگاه را بدست می‌آوریم. علت آن است که اطلاعاتی وجود دارد که در بافر فرستنده ذخیره گردیده و در حین شبیه‌سازی ارسال شده است. در ادامه در تصویر ۴-۱۰ نمودار افزایشی تعداد اتصالات در جریان را روی سیستم مشاهده می‌نمایید:

شکل ۴-۱۰: تعداد اتصالات

و پهنای باند مصرفی گلوگاه را نیز در شکل ۴-۱۱ خواهید دید.

شکل ۴-۱۱: پهنای باند مصرف شده در لینک گلوگاه

۴-۶- ابزارهای پیشرفته مانیتورینگ :

در بخش ۴-۵ به طور متناوب ما خاتمه یافتن هر session از نوع TCP را با مقایسه شماره توالی تصدیق در جریانی با شماره توالی حداکثر اتصال، چک کردیم. این روش بررسی بسیار هزینه‌بر است.

ما ۲ روش جایگزین مانیتور کردن را معرفی می‌نماییم:

۱. اولین روش تعریف اعمالی است که در صورت خاتمه، انجام پذیرند که این اعمال درون یک زیرروال به نام “done” که به طور خودکار وقتی یک اتصال خاتمه می‌یابد، فراخوانی می‌شود. شناسه اتصالی که پایان می‌یابد به علاوه سایر خصوصیات اتصال مانند زمان شروع و غیره که بتوانند وضعیت اتصال را تعریف نمایند، می‌توانند مورد استفاده قرار بگیرند. این روش درون اسکریپت short TCP.tcl در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

NetSimulate.net

Set ns [new simulator]

there are several sources each generating many TCP sessions sharing a bottleneck
link and a single destination. Their number is given by the parameter nodeNb

```
#      S(1)      -----
#      .          |
#      .          ----  N  ----- D(1) ... D(NbdeNb)
#      .          |
#      S(nodeNb) -----
```

next file will contain the transfer time of different connections

Set out [open out.ns w]

next file will contain the number of connections

Set conn [open conn.tr w]

open the trace file

Set tf [open out.tr w]

\$ns trace-all \$tf

defining the topology

Set N [\$ns node]

Set D [\$ns node]

\$ns duplex-link \$N \$D 2 mb 1 ms droptail

\$ns queue-limit \$N \$D 3000

number of flows per source node

Set number flows 530

\$nodes and links

For {set j 1} {\$i <= \$nodenb} { incr j } {

Set S(\$j) [\$ns node]

\$ns duplex-link \$S(\$j) \$n 100mb 1ms droptail

\$ns queue-limit \$ S(\$j) \$N 1000 }

TCP sources, destinations, connections

For {set I 1} {\$i <= \$NodeNb} {incr I} {

For {set j 1} {4j <= \$numberflows} {incr j} {

Set tcpsrc (\$i, \$j) [new agent/TCP/newreno]

Set tcp_snk(4i, \$j) [new agent/tcpSink]

\$tcpsrc (\$i, \$j) set window_2000

\$ns attach-agent \$S(\$i) \$tcp_sink(\$i, \$j)

\$ns attach-agent \$d \$tcp_snk(\$i, \$j)

\$ns connect \$tcpsrc (\$i, \$j) \$tcp_snk(\$i, \$j)

Set ftp(\$i, \$j) [\$tcpsrc (\$tcpsrc(\$i, \$j) attach-source FTP]

} }

Generators for random size of files

```

Set rng 1 [new RNG]
$rng 1 seed 0
Set rng 2 [new RNG ]
$rng 2 seed 0

#Random inter-arrival time of TCP transfer at each source i
Set RV [new RandomVariable / Exponential ]
$RV set avg _0.045
$RV use -r ng $ r ng 1

#Random size of files to transmit
Set RVSize [new RandomVariable/Pareto]
$RVSize set avg _ 10000
$RVSize set shape _ 1.5
$RVSize use -r ng $rng2

# We now define the beginning times of transfers and the transfer sizes
# Arrivals of session follow a Poisson .
#
For { set i 1 } { $j<=$NumberFlows } { incr } {
    Set t [ $ns now ]
    For {set j 1 } { $j<= NumberFlows } { incr j } {
# set the beginning time of next transfer from from source and attributes
Set t [expr $t + { $RV vslue } ]
$tcpsrc($i,$j) set starts $t
$tcpsrc ($i,$j) set sess $j
$tcpsrc ($i,$j) set node $i
        $tcpsrc ($i,$j) set size [ expr [ $RVSize value ] ]
$ns at [ $tcpsrc ($i,$j) set starts ] “$ftp ($i,$j) send { $tcpsrc ($i, $j ) set size } “

# update the number of flows
$ns at [ $tcpsrc ($i,$j) set starts ] “ countFlows $i 1 “
    }}
For { set j 1 } { $j <= $NodeNb } { incr j } {
Set Cnts( $j ) 0
}
# The following procedure is called whenever a connection ends
Agent/ TCP instproc done { } {
Global tcpsrc NodeNb NumberFlows ns RV ftp Out tcp _ snk RVSize
# print in $Out : node . session , start time , end time , duration ,
# trans- pkts, transm-bytes , retrans-butes , throughput
Set duration [ expr [ $ns now ] - [ $self set starts ] ]
Puts $Out “ [ $self set node ] \t [ $self set sess ] \t [ $self set starts ] \t \
[ $ns now ] \t $duration \t [ $self set ndatapack _ ] \t \
[ $self set ndatabytes _ ] \t [ $self set nrexmitbytes_ ] \t \

```

```

[ expr [ $self set ndatabytes_ ] /$duration “
countFlows [$self set node ] 0
}

# The following recursive procedure updates the number of connections
# as a function of time . Each 0.2 sec it them into $ns Conn . This
# is done by calling the procedure with “sign “ parameter equal
# 3 ( in which case the “ind “ parameter does not play a role ) . The
# procedure is also called by the “done” procedure whenever a connection
# from source i ends by assigning the “sign” parameter 0 , or when
# it begins , by assigning it 1 ( i is passed through the “ind “ variable ) .
#
Proc countFlows {ind sign} {
Global Cnts Conn NodeNb
Set ns [Simulator instance]
    If { $sign == 0 } { set Cnts ($ind) [ expr $Cnts { $ind ) - 1 ]
    } elseif { $sign == 1 } { set Cnts ($ind) [expr $Cnts ($ind) + 1 ]
    } else {
        Puts -nonewline $Conn “[$ns now ] \t”
        Set sum 0
        For {set j 1} { $j <=$NodeNb } { incr j } {
            Puts -nonewline $Conn “ [$ns now ] \t”
            Set sum 0
            For {set j 1} { $j <= $NodeNb } { incr j } {
                Puts -nonewline $Conn “$Cnts{$j} \t”
                Set sum [expr $sum + $Cnts ($j) ]
            }
        }
        Puts $Conn “$sum “
        $ns at [ expr [ $ns now ] + 0.2 ] “countFlows 1 3”
    } }

Define a “ finish “ procedure
Proc finish { } {
    Global ns tf
    Close $t f
    $ns flush -trace
    Exit 0
}

$ns at 0.5 “countFlows 1 3”
$ns at 20 “finish”

$ns run

```

جدول ۴-۴ : اسکریپت *short TCP.tcl* برای اتصالات کوتاه *TCP*

۲. راه دیگر می‌تواند استفاده ازمانیتور به ازای هر جریان باشد (Per-flow). که می‌تواند آمارهایی را که روی هر جریان را با اطلاعاتی نظیر: مقدار بسته های ارسال شده و بایت ها و بسته‌های از دست داده شده و غیره به ما ارائه دهد.

تعاریف وضعیت اتصالات TCP در اسکریپت مشابه همان روشی که جهت تعریف کردن اندازه ماکزیمم پنجره ارسال TCP، حدآستانه آغاز فاز slow-start شروع آهسته و غیره، استفاده کردیم می‌باشد. در اسکریپت ما زمان شروع session، شناسه نود و session و اندازه انتقال را به صورت زیر تعریف نموده ایم:

```
$tcpsrc ($i,$j) set starts $t
$tcpsrc ($i,$j) set sess $j
$tcpsrc ($i,$j) set node $i
$tcpsrc ($i,$j) set size [expr [ $RVSize value ]]
```

زیر روال "Done" به صورت زیر تعریف می‌شود و جایگزین زیر روال Test در روش گذشته در اسکریپت shory TCP.tcl (جدول ۳-۴) می‌شود:

```
Agent/TCP instproc done { } {
Global tcpsrc nodenb numberFlows ns RV ftp out tcp_snk RVsize
#print in $out :node,session, start time, endtime,duration,
#trance-pkts,transm-bytes , retrans-bytes, throughput
Set duration [expr [$ns now] -[$self set stars] ]
Puts $out "[ $self set node ] \ t [ $self set sess] \ t [ $self set start] \ t\
[ $ns now] \ t $duration \ t [ $self set nrexmitbytes_] \ t\
[ $self set ndatabytes_] \ t [ $self set nrexmitbytes_] \ t\
[expr [ $self set ndatabytes_] / $duration ]"
Countflows [ $self set node ] 0
}
```

به خاطر داشته باشید که ما سایر وضعیت اتصالات TCP را استفاده می‌نماییم:

Ndatapack: تعداد بسته‌های منتقل شده بوسیله اتصال است (اگر بسته‌ای چندین بار مجدداً ارسال

شده باشد، یک‌بار شمرده می‌شود)

Ndata bytes : تعداد بایت‌های اطلاعات ارسال شده توسط اتصال است.

- Ndatabyte _is the number of data bytes transmitted by the connection.
  - N rexmitpackets _ is the number of packets retransmitted by the connection.
  - N rexmitbytes _is the number of bytes retransmitted by the connection.
- __ Nrexmitpackets :تعداد بسته‌ها مجدداً ارسال شده توسط اتصال است.
- __ Nrexmitbytes :تعداد بایت‌های مجدداً ارسال شده توسط اتصال است.

NetSimulate.net